

Årsredovisning 2011

Årsredovisning 2011

Havs- och vattenmyndigheten

Box 11 930

404 39 Göteborg

Tel. 010-698 60 00

www.havochvatten.se

havochvatten@havochvatten.se

INNEHÅLL

RESULTATREDOVISNING	9
1. Övergripande redovisning av insatser	10
1.1 Uppbyggnaden av Havs- och vattenmyndigheten	10
1.2 Åtterrporteringskrav och uppdrag enligt regleringsbrev.....	12
1.3 Samverkan med Naturvårdsverket	12
1.4 Sammanfattande beskrivning av arbetet med förordningen om intern styrning och kontroll.....	13
1.5 Överföring av verksamhet till länsstyrelserna	13
1.6 Undersökningsfartygen	14
2. Kunskap	15
2.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet	15
2.2 Sveriges nationella datainsamlingsprogram	16
2.3 Miljöövervakning	17
3. Planering	20
3.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet	20
3.2 Uppbyggnad av havsplanering.....	20
3.3 Den gemensamma fiskeripolitiken – fiskförvaltning	20
3.4 Miljömålsarbetet.....	21
3.5 Laxförvaltning i Östersjön.....	22
3.6 Vattenförvaltning.....	23
3.7 Havsförvaltning	25
3.8 Politiken för global utveckling och fiskeripartnerskapsavtal	26
4. Åtgärder	27
4.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet	27
4.2 Havs- och vattenmiljöanslaget	28
4.3 Tillträdesreglering till fisket genom licenser och tillstånd.....	32
4.4 Maritima frågor.....	36
4.5 Småskaligt fiske – redovisa insatserna som syftar till att stärka det småskaliga fisket.....	37
4.6 Biologisk mångfald	38
4.7 Regeringsuppdrag om båtbottevävt	40
4.8 Övriga åtgärder	40
5. Tillsyn	41
5.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet	41
5.2 Övervakning av fiske och fångster	42

5.3	Överträdelser	47
5.4	Tillgänglig fiskeristatistik	48
5.5	Tillsyn.....	49
6.	Övrig rapportering.....	50
6.1	Personalstruktur	50
6.2	Kompetensförsörjning	51
6.3	Intäkter av avgifter och annan avgiftsfinansierad verksamhet.....	52
6.4	Fördelning av intäkter och kostnader enligt vald indelning av verksamheten	52
	FINANSIELL REDOVISNING	56
	Tilläggsupplysningar	57
	Resultaträkning 2011.....	61
	Balansräkning 2011.....	62
	Anslagsredovisning	63
	Noter	65
	Sammanställning över väsentliga uppgifter	74

Generaldirektören har ordet

Ett halvår. Sex månader. 184 dagar. På papperet en kort tidsrymd men ändå så fylld av verksamhet. Under sitt första halvår har Havs- och vattenmyndigheten successivt utvecklats för att motsvara sitt uppdrag som en pådrivande, samlande och stödjande miljömyndighet. Efter överlämningen från både Fiskeriverket och Naturvårdsverket samlar vi arbetet för bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav. Ett arbete som både är nationellt och internationellt.

Vatten är en värdefull tillgång och vi märker att vår myndighet möter ett stort intresse. Därför är det avgörande att vi samverkar och förankrar vårt arbete med alla som berörs. Ända sedan invigningen på Stenpiren i Göteborg och våra seminarier under Almedalsveckan i Visby i somras har kontakterna med andra myndigheter och intresseorganisationer varit omfattande.

Det är inte helt lätt att starta en ny myndighet, men samtidigt väldigt inspirerande. Vi startade med många vakanser och halvåret har därför präglats av hårt arbete och en stor portion rekryteringsarbete. Jag tackar alla medarbetare för goda insatser under vårt första halvår! I myndigheten samlas nu stark kompetens med erfarenhet från många olika myndigheter och branscher. Det behövs när Havs- och vattenmyndigheten har en ny roll i arbetet med att förbättra miljön och hållbart förvalta ekosystem och naturresurser.

I och med att Fiskeriverkets laboratorier fördes över till SLU och ansvaret för miljöövervakning av hav och sötvatten flyttades till Havs- och vattenmyndigheten har vi utvecklat en samordnande beställarroll, samtidigt som stora uppdrag nu utförs av bl.a. SLU och SMHI på beställning av oss. Med Naturvårdsverket och Jordbruksverket har vi fortsatt nära kontakter då våra verksamheter är nära sammankopplade. Gentemot länsstyrelserna har vi utvecklat arbetet med att vägleda, samordna, finansiera insatser för havs- och vattenmiljö och följa upp. Det är några exempel på hur vi byggt upp vår samordnande roll.

Tillsammans tar vi ansvar för att hav och sötvatten nyttjas men inte utnyttjas. Vi utgår från ekosystemens och människans behov nu och i framtiden. Och vi gör det genom att samla kunskap, planera och fatta beslut om insatser för en bättre miljö.

I årsredovisningen berättar vi om vår mångfacetterade verksamhet under myndighetens första halvår. Läs bl.a. om hur vi arbetat med att kartlägga båtbottentvättar, fredat torsken i Gullmarsfjorden, förberett arbetet för havsplanering, beslutat om bidrag för att minska övergödningen och genomfört fiskerikontroll. Och hör av dig om du har synpunkter på vad vi borde göra mer.

Jag räknar med att du också vill att vi ska ha Levande hav, sjöar och vattendrag till glädje och nytta för alla.

Björn Risinger, Generaldirektör

Resultatredovisning

1. Övergripande redovisning av insatser

I årsredovisningen redogör myndigheten för resultatet av verksamheten under den gångna perioden utifrån de återrapporteringskrav som finns i regleringsbrevet och utifrån verksamhetens indelning i områdena kunskap, planering, åtgärd och tillsyn.

1.1 Uppbyggnaden av Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten är central förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav. Myndigheten har sedan starten den 1 juli 2011 arbetat med att fortsätta genomföra de arbetsuppgifter som myndigheten har ansvar för och som tidigare under året hade planerats av Fiskeriverket respektive Naturvårdsverket för helåret 2011 parallellt med att bygga upp sina verksamhetsmässiga och administrativa processer. Arbetet har utgått från det förslag till verksamhetsplan som inrättandeutredningen enligt uppdrag presenterade i delrapport 5 Samverkansformer och beställarstyrning – Havs- och vattenmyndighetens verksamhet avseende FoU och andra uppgifter (M2010:03/2011/56).

Det har inneburit att Havs- och vattenmyndigheten har avsatt resurser för utveckling av besluts- och arbetsformer inom myndigheten men också arbetat med att etablera nödvändiga samverkansytor gentemot omgivande myndigheter och organisationer. I det senare fallet har myndigheten också följt upp och utvecklat samverkansformer som initierades av inrättandeutredningens arbetsgrupper. En annan viktig del har varit att skapa former för delaktighet och goda arbetsförhållanden för myndighetens personal. En start på detta arbete var den personalkonferens som genomfördes i början september där bl a diskussion om myndighetens uppdrag och arbetsuppgifter stod på dagordningen. En annan viktig del har varit att säkra tillräcklig och erforderlig kompetens på myndigheten. En närmare redogörelse för detta ges i avsnitt 6.2 Kompetensförsörjning.

Den administrativa verksamheten har inriktats på att ta fram en riskanalys enligt förordningen om intern styrning och kontroll (avsnitt 1.4) och styrande dokument för verksamheten tillsammans med myndighetens avdelningar och olika enheter. Vidare har det ekonomiadministrativa arbetet inriktats på att ta fram rutiner för redovisning och uppföljning men också att utveckla rutiner för upphandlingsarbetet. Inom HR-arbetet har viktiga frågor bl.a. varit kompetensförsörjningsfrågor (avsnitt 6.2), chefs- och medarbetarutbildning och formerna för facklig samverkan. En viktig uppgift för myndigheten har varit kommunikationsarbetet såväl internt som externt. En del i detta har inneburit att utveckla myndighetens externa webbplats och medarbetarsidor. Havs- och vattenmyndigheten har som en viktig utgångspunkt att vara en öppen myndighet varför inget regelrätt intranät finns

utan så mycket som är möjligt är tillgängligt för den externa besökaren på myndighetens webbplats www.havochvatten.se. Bara för arbetsmaterial och sekretesskyddade dokument krävs inloggning.

Inom området kunskap (kap 2) har viktiga frågor varit att definiera myndighetens kunskapsbehov och formerna för kunskapsspridning. Utveckla samverkansformer med andra viktiga myndigheter däribland Naturvårdsverket.

Andra viktiga frågor har varit att påbörja arbetet med hur verksamheten med utvärderingar, analyser, samhälls- och miljöekonomi ska bedrivas. Till sammans med Naturvårdsverket initiera samverkansformer för en myndighetsövergripande strategi i miljödatafrågor. Viktiga löpande arbetsuppgifter har varit myndighetens arbete i enlighet med EU:s datainsamlingsförordning, datainsamling för vatten- och havsförvaltning och miljöövervakningsprogram för söt- respektive havsvatten.

Arbetet med planering (kap 3) har inneburit att utveckla formerna för att leda, samordna och ansvara för ett samlat svenskt genomförande av EU:s ramdirektiv för vatten, EU:s marina direktiv, EU:s fiskeripolitik samt relevanta delar i EU:s strategi för Östersjöregionen och EU:s havspolitik inom myndigheten. Arbetet med den fördjupade uppföljningen av miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Ingen övergödning har varit en annan betydelsefull arbetsuppgift, likaså arbetet med EU:s havsmiljödirektiv, internationella konventioner, främst OSPAR och HELCOM och den inledande bedömningen av statusen i Sveriges havsområden enligt EU:s havsmiljödirektiv. Ytterligare en viktig uppgift har varit att arbetet med att utveckla formerna för svensk havsplanering. Inom området har Havs- och vattenmyndigheten också bistått regeringen i EU-arbetet och det internationella arbetet, fortsatt arbetet med översyn av långsiktiga förvaltningsplaner för viktiga fiskbestånd, förhandlingar med tredje land och regionala fiskeriförvaltningsorganisationer.

En viktig del av myndighetens arbete är att vara samlande, pådrivande och stödjande i det åtgärdsarbete som behövs för att Sverige ska nå målen för havs- och vattenmiljöpolitiken. Inom området åtgärd (kap 4) ligger tyngdpunkten för myndighetens arbete på tre områden: myndighetsutövning, hantering av myndighetens samlade åtgärdsanslag för havs- och vattenmiljöfrågor och sektorsamverkan. Viktiga uppgifter har varit att fatta beslut om fördelning av resterande medel inom ramen för anslaget Åtgärder för havs- och vattenmiljö och att utveckla former för beredning, beslut och uppföljning inom anslaget. Ytterligare några andra frågor har varit anpassning av uttaget av fisk och av fiskeflottan genom reglering av fiskeinsats och fiskekapacitet i form av särskilda tillstånd.

Inom området tillsyn (kap 5) har arbetet inriktats på att fortsätta arbetet med införandet av EU:s kontrollförordning men också att utveckla arbetet med juridiskt stöd till myndighetens olika verksamheter. Ytterligare uppgifter har varit att utveckla formerna för myndighetens tillsynsvägledning enligt miljöbalken.

Prestationer

I enlighet med Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) ska Havs- och vattenmyndigheten redovisa verksamhetens

resultat i effektivitetsmått i form av prestationer och hur de har utvecklats med avseende på volym och kostnader. För att kunna redovisa resultatet i form av prestationer krävs en tidredovisning som speglar myndighetens indelning i olika typer av verksamheter. Under det halvår som myndigheten funnits har tidredovisningen framför allt gjorts mot respektive avdelning och stödenhet då det krävs ett mer omfattande arbete för att identifiera viktiga verksamheter som kan ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat i enlighet med förordningen. Det intensiva arbetet med att bygga upp verksamheten har inte medgett en sådan djupare analys. I avsnitt 5.2 redovisas kostnaderna för myndighetens fältkontroller under 2011.

1.2 Återrapporteringskrav och uppdrag enligt regleringsbrev

Återrapporteringskrav och uppdrag	Redovisas avsnitt
Fiskerikontroll	5.2, 5.3
Anpassning av fiskeflottan	4.3
Småskaligt fiske	4.6
Prognoser	Lämnas enligt instruktion från ESV
Verksamheten inom den gemensamma fiskeripolitiken	3.3
Politiken för global utveckling	3.8
Översyn av kommunernas regler som rör fritidsbåtshamnar	4.7
Samverkan med Naturvårdsverket	1.3

1.3 Samverkan med Naturvårdsverket

Sedan Havs- och vattenmyndigheten (HaV) startade sin verksamhet den 1 juli har möten och kontakter med Naturvårdsverket (NV) skett på olika nivåer för att tydliggöra ansvars- och gränsdragningsfrågor, utveckla samverkans- och samarbeten. En del i detta har varit att systematiskt gå igenom verksamheter som regeringen beslutat ska föras över från NV till HaV.

Några områden där samverkansformer har utvecklats är Vic Natur, åtgärdsprogram för hotade arter, Natura2000-samordning och sälförvaltning. Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har också gemensamt enats om en omfördelning av NV ansvar inom vattenförvaltningens åtgärdsprogram.

Inom vattenförvaltningen har Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket samarbetat och utbytt information kring EU-arbetet med de prioriterade ämnena, och även diskuterat den nationella hanteringen av dessa. Vidare har kontakter kring andra uppgifter om vattenförvaltningen skett såsom verksamheten kring miljöövervakningen. De båda myndigheterna har också haft ett nära samarbete inom ramen för miljömålsarbetet och då särskilt med den fördjupade utvärderingen.

Andra samverkansområden har varit i arbetet med internationell rapportering, i verksamheter inom HELCOM och OSPAR och i arbetet med Havsmiljödirektivet. För arbetet i HELCOM har HaV efterfrågat expertstöd i övergödningsfrågan, för arbetet kring BSAP och i SMED (Svenska Miljö-EmissionsData). I arbetet med Havsmiljödirektivet har NV deltagit både aktivt i införandet och som expertstöd. Därutöver har Havs- och vattenmyndigheten deltagit i forskningsberedningsaktiviteter såsom arbetsgruppen för BONUS-utlysningen och vid en gemensam heldagsworkshop om framtida forskningsbehov kopplat till miljömålen.

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har också tillsammans presenterat miljöövervakning och forskning vid några utvalda konferenser och seminarier under hösten. Detta för att signalera att myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för dessa frågor. Vi har också gemensamt genomfört den årliga länsstyrelsekonferensen för länsledningar och miljövårdsdirektörer.

En mer utförlig redogörelse ges i den särskilda avrapporteringen den 1 mars.

1.4 Sammanfattande beskrivning av arbetet med förordningen om intern styrning och kontroll

Under hösten har Havs- och vattenmyndigheten utarbetat en policy för intern styrning och kontroll. Policyn kompletteras med tre rutiner som beskriver hur myndigheten ska arbeta med risker, kvalitetssäkring av bokslut samt en beskrivning av planerings- och uppföljningsprocessen.

Mot bakgrund av att verksamheten startade vid halvårsskiftet 2011 har arbetet med intern styrning och kontroll inriktats på att identifiera processen och att ta fram styrdokument. Arbetet med risker och riskbedömning har begränsats till att omfatta frågor om undersökningsfartyget Argos, verksamheten vid de tre utredningskontoren som per den 1 januari 2012 förts över till länsstyrelserna samt bemanningsfrågor och myndighetens ekonomi.

Utöver detta har det, i samverkan med Naturvårdsverket, under 2011 pågått en utredning kring överföringen av öppna ärenden från Fiskeriverket och Naturvårdsverket och hur dessa tagits om hand i Havs- och vattenmyndigheten. Utredningen är ännu inte avslutad. Några slutsatser kan därför inte redovisas.

1.5 Överföring av verksamhet till länsstyrelserna

Regeringen fattade den 15 september 2011, beslut om att huvuddelen av verksamheten vid Havs- och vattenmyndighetens utredningskontor i Luleå, Härnösand och Göteborg skulle föras över till länsstyrelserna Norrbottens, Västernorrlands, och Västra Götalands län.

Verksamheten vid Havs- och vattenmyndighetens utredningskontor och länsstyrelserna har flera beröringspunkter. Utredningskontorens uppgifter är i stor utsträckning operativa och ansluter till sin karaktär till den typ av frågor som länsstyrelserna bedriver inom såväl fiske- som miljö- och

vattenområdet. Genom att överföra huvudparten av utredningskontorens verksamhet till länsstyrelserna uppnås en mer ändamålsenlig havs- och vattenmiljöförvaltning.

I beslutet angavs att reglerna om verksamhetsövergång i § 6b i Lagen om anställningsskydd skulle tillämpas. Beslutet innebar också att anslagsmedel förts över från Havs- och vattenmyndigheten till länsstyrelserna. Havs- och vattenmyndigheten har träffat en överenskommelse med länsstyrelserna om finansiering av verksamheten. Som motprestation för finansieringen kommer Havs- och vattenmyndigheten för varje verksamhetsår att specificera vilka åtgärder och uppdrag som länsstyrelserna ska genomföra och återrapportera till myndigheten.

Samtliga medarbetare som arbetade på utredningskontoren erbjöds verksamhetsövergång till länsstyrelserna. Samtliga utom en tackade ja till erbjudandet.

Den ekonomiska överenskommelsen innebär att cirka 7 600 tkr av Havs- och vattenmyndighetens anslag, som bidrag förs, över till länsstyrelserna. Överenskommelsen innehåller också finansieringsgaranti från Havs- och vattenmyndighetens åtgärdsanslag under åren 2012–14 för det fall att kompletterande finansiering av verksamheten skulle utebli eller minska. Garantin är begränsad till den omfattning den överlåtna verksamheten hade 2010.

Havs- och vattenmyndigheten egna kostnader för att föra över verksamheten till länsstyrelserna har beräknats till cirka 1 000 tkr, och utgörs i huvudsak av nedlagd arbetstid och hyreskostnader för återstående kontraktstid.

1.6 Undersökningsfartygen

Bakgrund

Utformningen av Havs- och vattenmyndighetens marina miljö- och resursundersökningar är ett resultat av nationella prioriteringar och internationella åtaganden. Huvuddelen av undersökningar i kust- och hav utförs genom fartygsexpeditioner. De samlade resultaten ska tillsammans med övrig information från sektorsmyndigheter och regionala/lokala aktörer bidra till beskrivningar av miljöstatus, ge underlag för att fastställa gränser för haltnivåer, resursuttag och utsläppsmängder, stödja de internationella förhandlingarna om miljöskyddande åtgärder och bidra till planering och förvaltning av havets tillgångar. Genom sin långsiktiga inriktning utgör undersökningarna även ett viktigt underlag för den marina forskningen för att identifiera de storskaliga processerna i havet och orsakssambanden mellan olika verksamheter och deras påverkan på den marina miljön. Undersökningarna köps in från universitet och myndigheter såsom SMHI.

Havs- och vattenmyndigheten har ett vitalt intresse av att det finns fartygsresurser tillgängliga då resultaten är nödvändiga för återrapporteringen till regeringen och de internationella organen men myndigheten har dock inget uttalat ansvar för att säkerställa de fartygsresurser som krävs för att leverera data från miljöövervakning.

Inriktningsbeslut

I samband med en varvsvistelse i februari 2011 upptäcktes asbest i U/F Argos. Detta ledde till att fartyget belades med nyttjandeförbud. Fiskeriverket som då var ansvarig för fartyget beslutade att stänga arbetsplatsen och Argos ligger sedan dess vid kaj. Under våren 2011 anlätades Det Norske Veritas (DNV) som fick i uppdrag att genomföra en studie med olika handlingsalternativ för framtida åtgärder beträffande Argos.

Havs- och vattenmyndigheten fattade, med ledning av DNVs utredning, under hösten ett inriktningsbeslut om att avveckla sin rederifunktion. Konsekvensen av beslutet är att skrota Argos och att det andra, mindre undersökningsfartyget Mimer förs över till annan huvudman.

Myndigheten har under hösten påbörjat arbetet med att hitta annan huvudman för Mimer med sikte på att fartygsverksamheten ska vara avvecklad senast den 1 januari 2013.

Under 2011 har Havs- och vattenmyndighetens datainsamling avseende fiskbestånden säkerställts genom ett avtal med Danmarks Tekniska Universitet och deras fartyg, Dana.

2. Kunskap

2.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet

Inom denna del av verksamheten har under hösten arbetet inriktats mot att bygga upp en fungerande beställarorganisation för miljöövervakning, datainsamling, rådgivning och forskning inom-, vatten- och fiskförvaltning.

Därutöver har arbetet inriktats på att skapa strukturer för ett väl fungerande samarbete med andra myndigheter och aktörer i samhället inom ovan nämnda områden. T.ex. har ett större antal möten, seminarier och konferenser såväl internt som externt med viktiga samarbetsparter skett.

Myndigheten medverkar dessutom i ett antal rådgivande grupper och styrgrupper inom miljöövervakning, forskning och utveckling.

Särskilt prioriterade områden under hösten har varit följande:

- att skapa en gemensam beredningsorganisation för Naturvårdsverkets forskningsanslag samt bevaka befintliga forskningsprogram finansierade av Naturvårdsverkets forskningsanslag med inriktning mot akvatiska miljöer
- att påbörja uppbyggnaden av en beställarorganisation för den utflyttade undersöknings- och datainsamlingsverksamheten från Fiskeriverket, numera samlad på Institutionen för akvatiska resurser på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU Aqua)
- att genomföra en verksamhetsplanering av beställningen till SLU Aqua för att säkra rådgivning till Landsbyggsdepartementet, Havs- och vattenmyndigheten och andra myndigheter under 2012
- att tillsammans med SLU Aqua säkra arbetet med den nationella datain-

samlingen (DCF) samt utföra och rapportera fiskeriekonomiska analyser inom DCF.

- att medverka till att sprida information om Havs- och vattenmyndighetens verksamhet till avnämare i samhället där rapporten HAVET 2011 med information om miljötillståndet i Sveriges kust och hav är ett exempel
- att gå igenom befintliga avtal samt identifiera framtida behov av avtal för att garantera myndighetens beställarkapacitet vad gäller kunskapsunderlag, miljöövervakning, analyser och IT-verksamhet

2.2 Sveriges nationella datainsamlingsprogram

Under andra halvåret av 2011 har datainsamlingen av biologiska och ekonomiska data på fiskets område genomförts enligt den plan som framgår av Sveriges nationella datainsamlingsprogram (Swedish National Programme for collection of Fisheries data 2011–2013) och som styrs av EU förordning EG nr 199/2008.

I och med nedläggningen av Fiskeriverket och bildandet av Havs- och vattenmyndigheten är det nu Havs- och vattenmyndigheten som efter den 1 juli är ansvarig myndighet för programmet. De största delarna av programmet genomförs dock av Institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU Aqua) och även Jordbruksverket arbetar sedan hösten 2011 med delar av programmet.

En annan större förändring är att under hösten 2011 har de ordinarie trålundersökningarna i Västerhavet och i Östersjön genomförts med det danska forskningsfartyget Dana istället för med Argos. Samarbetet med Danmark och arbetet ombord på Dana har fungerat mycket bra, vilket inneburit att fartygsexpeditionerna inom programmet har kunnat genomföras enligt plan.

I slutet av 2011 initierade EU-kommissionen ett arbete kring hur den nya datainsamlingsförordningen, vilken skall gälla 2014–2020, skall utformas. Denna process kommer att pågå under 2012 i flera olika forum.

Ekonomisk datainsamling

Under hösten har arbetet med den av Fiskeriverket påbörjade årliga insamlingen av kostnadsdata från fiskeflottan avslutats. Formuläret som skickas ut till ett urval av yrkesfiskarna är obligatoriskt att besvara. Tidigare har det varit svårt att få in svar men årets svarsprocent på över 90 % tyder dock på en god samarbetsvilja hos yrkesfiskarna. Vidare har myndigheten under året tagit fram ekonomiska analyser på fiskeflottan, vattenbruket och beredningsindustrin. Analyserna har bl.a. inriktats på fiske efter skarpsill.

Datainsamling avseende fritidsfiske

Fritidsfisket är en integrerad del av EU:s gemensamma fiskeripolitik och genom såväl EU:s datainsamlingsprogram som EU:s förordning om fiskerikontroll ställs krav på insamling av uppgifter om fritidsfiskets fångster av bland annat torsk, lax, ål och haj. Då fritidsfiskets omfattning och fångster

i vissa kustområden och av fiskarter är betydande har insamlingen av data om fritidsfisket ökat och att därefter föra in dessa uppgifter om fritidsfisket i fleråriga förvaltningsplaner. En särskild arbetsgrupp har bildats inom Internationella Havsforskningsrådet (ICES) för metodutveckling och samordning mellan medlemsländerna.

Under verksamhetsåret 2011 har följande verksamhet genomförts av Havs- och vattenmyndigheten inom arbetet med datainsamlingsförordningen:

- Ett datalager har byggts för lagring och analys av data om fritidsfisket.
- Statistiska Centralbyrån (SCB) har på HaVs uppdrag genomfört och avrapporterat en nationell enkät över fritidsfisket.
- SCB har på HaVs uppdrag genomfört och avrapporterat en enkätstudie över fritidsfisket i havet i Tjörns, Orust, Uddevalla, Stenungsunds och Kungälv kommuner.
- SLU Aqua har på HaVs uppdrag genomfört datainsamling över fritidsfisket efter lax i älvarna och i Östersjön.
- SLU Aqua har på HaVs uppdrag genomfört en undersökning över fritidsfisket från turbåtar i Öresund och fångst av torsk.
- Havs- och vattenmyndigheten har deltagit i Internationella Havsforskningsrådets (ICES) planning group recreational fisheries surveys.

Utöver den datainsamling som sker med stöd av EU:s program för datainsamling har Havs- och vattenmyndigheten genom SLU Aqua genomfört undersökningar över fritidsfiskets omfattning och fångster i Vättern, Vätern, Mälaren och Hjälmaran. Myndigheten har också gett bidrag till intresseorganisationer för datainsamling och utvecklande av metoder för insamling av data.

2.3 Miljöövervakning

Miljöövervakningen bedrivs inom programområdena Sötvatten respektive Kust och hav. Som en av de viktigaste uppgifterna ser Havs- och vattenmyndigheten att hålla ett nätverk av referensstationer av sjöar, vattendrag, grundvatten, kustnära vatten och utsjövatten. Vid referensstationerna mäts vattenkemi och biologiska parametrar enligt standardiserade metoder. I grundvatten mäts vattenkemi och grundvattennivå. Resultaten används till miljömålsuppföljning, internationella rapporteringar, statusbedömning inom vattenförvaltning, officiell statistik, m.m. Referensnätet kompletteras på regional nivå av länsstyrelserna, som lägger ut övervakning efter sina behov.

De viktigaste utförarna av nationell miljöövervakning har varit SMHI, SLU (Institutionen för vatten och miljö), Stockholms universitet (Institutionen för systemekologi och Institutionen för tillämpad miljövetenskap), Göteborgs universitet (Institutionen för marin ekologi), Umeå universitet (Umeå marina forskningscentrum), SLU Aqua, Linnéuniversitetet (Kalmar-sundslab), Naturhistoriska Riksmuseet och några länsstyrelser.

För sötvatten finns också nationella omdrevsprogram, där vattenkemisk provtagning och analys sker i 800 sjöar om året i sex år, samt 80 grundvattenförekomster om året i sex år. Det ger en yttäckande bild av den

vattenkemiska statusen och är en av de viktigaste informationskällorna för uppföljning av miljömålen Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och Grundvatten av god kvalitet.

För att få underlag till internationell rapportering övervakas flodmynningsnätet som är Sveriges 47 största flodmynnningar, och uppdrag läggs ut till konsortiet Svenska Miljö-Emissions-Data (SMED) att mäta, modellera och rapportera näringsbelastningen på Östersjön.

Utvecklingsprojekt

Förutom den regelmässigt löpande miljöövervakningen i referensstationer inom sjöar, vattendrag, grundvatten, kustnära vatten, utsjön och flodmynnningar, har ett flertal teoretiska och laborativa utvecklingsprojekt bedrivits under året. Inom kust och hav har uppdragen bland annat gällt koordinering av utsjöövervakningen, nationell modelleringsstrategi av den marina miljön, DNA-streckkodning av bottenfauna (bottenlevande djur), och planktonanalyser från ferryboxprovtagning (automatiserad provtagning från färjor). Inom sötvatten har projekten främst gällt att utveckla möjligheterna att följa upp klimatförändringar i sjöar och vattendrag.

Fisk

Fiskprovtagning genom nätfiske och elfiske inom miljöövervakningen har tidigare skötts av Fiskeriverket, men togs vid halvårsskiftet över av SLU Aqua vid. Havs- och vattenmyndigheten som sitt ansvarsområde att samordna fiskövervakningen, inkluderande datainsamling (se avsnitt 2.2) om fisk och nationell resursövervakning har under hösten haft möten med SLU Aqua för att organisera samverkan och rådgivning.

Havet 2011

Havs- och vattenmyndigheten har samverkat med NV, Havsmiljöinstitutet och de marina centra vid Stockholms och Umeå universitet för färdigställande av rapporten HAVET 2011 som lanserades vid havsforskningsmötet i november. HAVET trycks i 7000 exemplar och har stor betydelse för att sprida miljöövervakningsdata och analyser från kust och hav.

Regional miljöövervakning

I den regionala miljöövervakningen av vatten följer länen en femårsplan (2009–2013) och Naturvårdsverket fördelar medel för att utföra planen och är sammanhållande för rådgivning m.m. När länsstyrelserna ansökt om vattenrelaterade gemensamma delprogram, utvecklingsprojekt eller avvikelser från planen har Havs- och vattenmyndigheten bedömt ansökningarna och fattat beslut i samverkan med Naturvårdsverket.

Internationell rapportering

Miljöövervakningen ger underlag till rapportering enligt många EU-direktiv och internationella konventioner. Några av de viktigaste är HELCOM, OSPAR och Londonkonventionen. Bland EU-direktiven är de viktigaste Ramdirektivet för vatten WFD (implementerat i vattenförvaltningsförord-

ningen), och Havsmiljödirektivet MSFD (implementerat i Havsmiljöförordningen). Myndigheten har samverkat med vattenmyndigheterna för övervakningen och rapporteringen enligt WFD.

Hotade arter och skyddade områden

Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för övervakning och uppföljning av hotade arter och skyddade områden i vatten enligt bl.a. Art- och habitatdirektivet. Vidare har myndigheten deltagit i samverkan med Naturvårdsverket och ArtDatabanken, och har också påbörjat en dialog med NV inför den nya upphandlingen av verksamhet vid ArtDatabanken. Annan biologisk övervakning är övervakning av främmande arter, där planering av kommande arbete startat under hösten, samt övervakning av tumlare enligt ASCOBANS (småvalskonventionen) där Havs- och vattenmyndigheten deltagit i internationella möten och finansierat övervakning av tumlare utförd av Kolmårdens djurpark. Myndigheten har också samverkat med Jordbruksverket vad gäller effekter av vattenbruk, bl.a. smittspridning.

Datavärdskap

Naturvårdsverket har sedan länge nationellt datavärdskap för miljöövervakningsdata. De fem stycken datavärdskap som gäller programområdena för vatten har den 1 juli gått över till Havs- och vattenmyndigheten. Naturvårdsverket svarar samtidigt för viss samordning av arbetet så att samma krav ställs på de olika datavärdena och databaserna. Havs- och vattenmyndigheten har samverkat med datavärden Smittskyddsinstitutet om badvattendata (www.badplatsen.se) och de skyltar som ska finnas på badplatser.

Övriga uppdrag

I övrigt har myndigheten inom kunskapsområdet deltagit i ett antal externa workshops, projektmöten, expertmöten, seminarier, styrgrupper, m.m. med relevans för miljöövervakning och datainsamling.

Några exempel är:

- workshop om nordatlantisk havsplanering på Färöarna.
- Svensk representant vid avslutning av ett SIDA-finansierat projekt om gränsöverskridande vatten i Västra Balkan.
- Expert i svenska delegationen vid ministermötet för UNECE:s vattenkonvention i Kazachstan.
- Föreläsare vid konferens om DNA-streckkodning som miljöövervakningsmetod i Australien.
- Deltagit i det svensk-finska samarbetsprojektet INTERSIK.
- Deltagare i Jordbruksverkets projekt om alternativa metoder till djurförsök.
- Representant i styrelsen för ArtDatabanken
- Representant i styrgruppen för SMED-konsortiet

3. Planering

3.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet

Ett viktigt uppdrag inom området planering är att inom myndigheten leda och samordna arbetet med ett samlat svenskt genomförande av EU:s ramdirektiv för vatten, EU:s havsmiljödirektiv och EU:s fiskeripolitik. Inom området planering ingår också att samordna miljömålsarbetet, arbetet inom HELCOM och OSPAR, delar av Habitat- och Fågeldirektivet, samt utveckla och förbereda införandet av en svensk havsplanering. I alla dessa frågor bistår myndigheten Regeringskansliet i det internationella arbetet. Den samordnande rollen i nämnda frågor innebär ett särskilt ansvar för att stärka och styra det samordningsarbete som krävs i förvaltningsprocesserna.

3.2 Uppbyggnad av havsplanering

Havs- och vattenmyndigheten har under 2011 påbörjat förberedelsearbetet för uppbyggnad av ett system för fysisk havsplanering.

Myndigheten har utarbetat en särskild plan för förberedelser under perioden fram till dess en lagstiftning om fysisk havsplanering kan träda i kraft. Planen, som även innehåller en kommunikationsplan, har i möjligaste mån samordnats med pågående arbete med genomförandet av havsmiljöförordningen (den svenska rättsakten för nationell implementering av havsmiljödirektivet), som har en nära koppling till havsplaneringen.

Andra förberedelser har varit en aktörsanalys för att identifiera relevanta aktörer, liksom deras roller och sammanhang vid genomförande av svensk havsplanering. Vidare har en genomgång av pågående internationella samarbeten, processer och projekt, däribland inom EU, gjorts för att klargöra HaV:s engagemang i det internationella arbetet.

En viktig del i förberedelsearbetet har också varit att i olika sammanhang externt kommunicera frågor kring havsplanering, vilket bl.a. har gjorts med stöd av särskilt framtaget informationsmaterial. Myndigheten har även utvecklat ett nätverk för frågor kopplade till havsplanering genom omfattande kontakter med svenska myndigheter och organisationer samt genom deltagande i det internationella samarbetet.

Internationellt har Havs- och vattenmyndigheten deltagit i aktiviteter med fokus på havsplanering inom ramen för de regionala havskonventionerna i Östersjön (HELCOM) och Nordostatlanten (OSPAR), liksom inom det nordiska samarbetet. Myndigheten har också följt några regionala projekt som förutses kunna bidra med såväl metodutveckling som underlag för en svensk havsplanering.

3.3 Den gemensamma fiskeripolitiken – fiskförvaltning

Havs- och vattenmyndigheten har under hösten 2011 bistått regeringen i dess arbete med reformen av den gemensamma fiskeripolitiken (GFP). Kommissionens förslag till en ny GFP presenterades den 13 juli 2011. Huvudsyftet med förslaget är att säkra långsiktigt hållbara miljövillkor för fisket och

vattenbruket och att säkra att dessa kan bidra till tryggad livsmedelsförsörjning. I förslaget framgår att de marina biologiska resurserna ska nyttjas på ett sådant sätt att det är möjligt att återställa och bevara fiskeresurserna så att man kan uppnå maximalt hållbart uttag (MSY) senast 2015. I förslaget omfattas även den externa dimensionen,

Förslaget till en ny GFP har behandlats i rådsarbetsgruppen för fiskeri-frågor i princip varje vecka under hösten 2011. Inför dessa möten har myndigheten ombetts kommentera olika delar av förslaget för vidare beredning i regeringskansliet. Medarbetare från Havs- och vattenmyndigheten har också deltagit vid flertalet tillfällen i rådsarbetsgruppen då GFP-reformen har diskuterats.

Myndigheten har i oktober besvarat den remiss från Landsbyggsdepartementet som rör förslagen till en ny GFP. I det tämligen omfattande remiss-svaret framgår bl.a. att Havs- och vattenmyndigheten framförde att den allmänna målformuleringen tydligt måste prioritera miljömässiga aspekter före ekonomiska och socialpolitiska. Havs- och vattenmyndigheten ansåg också att målarter ska skördas på ett långsiktigt hållbart sätt och stödjer ett utkastförbud, men att ett sådant ska gälla alla arter. Vidare tolkade Havs- och vattenmyndigheten förslaget till regionalisering som ett försök att öka ländernas möjlighet att implementera olika tekniska bevarandeåtgärder i relation till bl.a. miljödirektiv och för att öka möjligheterna till ett hållbart nyttjande av de marina naturresurserna. Havs- och vattenmyndigheten var också positiv till ett system med nationella, utan handel mellan medlemsstaterna, överlåtbara nyttjanderätter i fisket som ett förvaltningsmedel för att minska kapaciteten i flottan.

3.4 Miljömålsarbetet

I Havs- och vattenmyndigheten instruktion framgår att myndigheten ska verka för att generationsmålet för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås samt vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Myndigheten ansvarar också för uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålen *Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård* vilket rapporteras till Naturvårdsverket.

Miljömålsarbetets organisation

Under hösten 2011 har Havs- och vattenmyndigheten planerat för och beslutat om en organisation för miljömålsarbetet inom myndigheten som ska vara väl förankrad i dess olika uppgifter och där ansvaret för olika delar har implementerats inom varje avdelning/enhet.

Identifiering av det åtgärdsarbete som krävs för att nå målen inleddes också under 2011, och kommer att vidareutvecklas under 2012. Arbetet avser både myndighetens egna men även andra myndigheters insatser. Ett viktigt steg i det arbetet blir det underlag som tas fram inom ramen för regeringsuppdraget till HaV om att ge förslag på lämpliga områden som kan ingå i en kommande miljömålsstrategi för en sammanhållen vattenpolitik.

Uppföljning

Under hösten har Havs- och vattenmyndigheten inlett arbetet med att skapa överblick över miljömålsuppföljningen och bl.a. har möten ägt rum för att förbereda arbetet med framtagande av en bristanalys. Arbetet med Fördjupad Utvärdering (FU) 2012 har bedrivit och bedrivs enligt Naturvårdsverkets anvisningar. Samverkan har skett med miljödepartementet, andra myndigheter och organisationer. Myndigheten har medverkat i Naturvårdsverkets samarbetsgrupper som samverkansgruppen, målarbetsgruppen samt gruppen för samhällsekonomiska analyser. Vidare har Havs- och vattenmyndigheten inlett samverkan med Sveriges geologiska undersökning (SGU) för att lägga grunden för en sammanhållen vattenförvaltning. Havs- och vattenmyndigheten och SGU har kontaktat myndigheter med ansvar för styrmedel som påverkar möjligheten att nå de vattenanknutna miljökvalitetsmålen, för att göra avstämningar inom den styrmedelskartläggning som är kopplad till FU. Under hösten har myndigheten och SGU planerat för en gemensam samverkan med andra nationella och regionala myndigheter, forskare och andra intressenter om innehållet i FU 2012.

Under hösten har ett arbetsmaterial för rapporteringen av FU, som sker under 2012, utarbetats. Upplägget följer Naturvårdsverkets anvisningar och samverkan om form och innehåll sker löpande.

Havs- och vattenmyndigheten har också genomfört huvuddelen av arbetet för den årliga uppföljningen av de tre miljökvalitetsmålen samt besvarat den remiss från regeringen som behandlade Naturvårdsverkets förslag till preciseringar för miljömålsarbetet och miljömålsberedningens förslag till etappmål.

Ytterligare arbete inom ramen för miljömålsarbetet har under hösten handlat om informationsinsatser, framför allt internt, men även kopplat till den externa webben.

3.5 Laxförvaltning i Östersjön

Utvecklingen av de vilda laxbestånden i Östersjön har generellt sett varit positiv sedan 1990-talet, men den förväntade positiva utvecklingen av Östersjöns laxbestånd som ett resultat av drivgarnsstoppet som infördes 2008 har uteblivit. Detta beror sannolikt på en kombination av ett kraftigt ökat krokfiske i södra Östersjön och en successivt försämrad överlevnad under laxens första år till havs. Beståndsutvecklingen i Östersjöns vildlaxälvar har därför planat ut. Enligt ICES senaste rådgivning finns det risk att inga av vildlaxälvarna i Östersjön når det uppsatta målet om »maximalt hållbart uttag« (Maximum sustainable Yield MSY) och ministerrådet beslutade därför om att reducera kvoterna i delområde 22–31 under 2012 med 51 % jämfört med 2011.

För att hantera denna minskning av den svenska kvoten, och som ett led i laxförvaltningsarbetet, har Havs- och vattenmyndigheten ändrat föreskrifterna för fisket efter lax i Östersjön. Beslutet innebär att den, för svenskt fiske tillgängliga laxkvoten under år 2012, fördelas så att fisket med fasta redskap får nyttja 60 % och fisket med övriga redskap får nyttja 40 %.

Baltiska fiskerikommissionen beslutade 1997 om en förvaltningsplan för lax (Salmon Action Plan) som sträckte sig fram till 2010. Nu arbetar myndigheten tillsammans med andra berörda medlemsländer och kommissionen med att ta fram en ny långsiktig laxförvaltningsplan. Förslaget till ny plan innefattar bl.a. att MSY-principen skall gälla, dvs. att nå en maximalt uthållig avkastning, att totalt tillåten fångst baseras på en konstant dödlighet på 0,1, att medlemstaterna har en skyldighet att besluta om totalt tillåten fångst per laxälv, och att utsättning av odlad lax ska fasas ut för att skydda de vilda laxbeståndens genetiska mångfald.

3.6 Vattenförvaltning

Havs- och vattenmyndigheten har samordnat och deltagit i Sveriges arbete inom EU:s gemensamma genomförandestrategi för ramdirektivet för vatten (CIS) genom deltagande i bl.a. SCG-möten (Strategic coordination group) och flera andra grupper samt genom att tillförsäkra att Sverige deltagit på andra viktiga möten. HaV var också med och arrangerade en nordisk workshop i Norge i september.

Havs- och vattenmyndigheten har påbörjat arbetet med att vara samlande nationellt för vattenförvaltningsarbetet och att samordna vattenmyndigheterna. Arbetet med att organisera det interna arbetet för vattenförvaltningen pågår. Samverkansformer för förankring med miljödepartementet håller på att utvecklas liksom samverkan med andra nationella myndigheter med ansvar inom ramen för vattenförvaltningen, ramdirektivet för vatten eller andra direktiv inom vattenområdet för att få en samsyn i de internationella och nationella frågeställningarna. Samverkan med vattenmyndigheterna sker löpande, dels i underhandskontakter, dels i formella avstämningsmöten. Både samverkan med de nationella myndigheterna som med vattenmyndigheterna sker inom ramen för samverkansgruppen för vattenfrågor (SAMVAT).

Kartläggning och analys

Myndigheten har deltagit i EU:s arbetsgrupp för ekologisk status inom ramen för vattendirektivet och dess undergrupper. Huvudfrågan under 2011 har varit interkalibrering av klassgränser för ekologisk status och potential. Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har engagerat flera experter för att delta i olika arbetsgrupper för ytvatten (kust, övergångsvatten, sjöar och vattendrag) som finns för interkalibreringen. Myndigheten har också deltagit i arbetet med att ta fram underlag för interkalibrering av ekologisk potential. Havs- och vattenmyndigheten och vattenmyndigheterna genomför även gemensamma insatser för utveckling och harmonisering av kartläggningen med Norge och Finland.

Interkalibreringen ska omsättas nationellt i föreskrifter, men endast förberedande insatser har hittills genomförts då resultaten inte har varit klara inom EU-arbetet. Utredningsinsatser har genomförts för att ta fram bättre underlag för fysiskt påverkade vatten. Havs- och vattenmyndigheten följer arbetet med utveckling av vattendirektivets biologiska bedömningsgrunder (Waters), bl.a. genom deltagande i referensgrupper.

Miljökvalitetsnormer

Havs- och vattenmyndigheten har tillsammans med vattenmyndigheterna och Naturvårdsverket påbörjat en konsekvensbeskrivning för tillämpning av blandningszoner för prioriterade ämnen, som ska utgöra grund för hur vattenmyndigheterna ska hantera dessa i Sverige.

Havs- och vattenmyndigheten har också yttrat sig som part i några prövningsärenden där miljökvalitetsnormer för vatten särskilt aktualiserats. Det gäller bl.a. utökad gruvverksamhet med frågor om miljökvalitetsnormer för kemisk ytvattenstatus, och tillstånd för vattenkraftverk med frågor om miljökvalitetsnormer för ekologisk status.

Förvaltningsplaner

Havs- och vattenmyndigheten har tillsammans med Naturvårdsverket, SGU och vattenmyndigheterna tagit fram ett underlag till Miljödepartementet som svar på kommissionens skrivelse om kompletterande uppgifter avseende Sveriges rapportering av förvaltningsplaner för vattenförvaltningen 2010.

Havs- och vattenmyndigheten har tillsammans med vattenmyndigheterna även tagit fram ett underlag till miljödepartementet om vattentjänster och prissättningspolitik med anledning av att kommissionen i november lämnade ett motiverat yttrande till regeringen angående genomförande av vattendirektivet 2000/60/EG.

Åtgärdsprogram

Havs- och vattenmyndigheten har tillsammans med Naturvårdsverket uppdaterat ansvarsfördelningen mellan myndigheten och Naturvårdsverket för åtgärderna enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Under hösten har Havs- och vattenmyndigheten påbörjat arbetet med att ta fram en åtgärdsstrategi för havs- och vattenmiljöområdet.

Övervakning

Havs- och vattenmyndigheten har tagit över ansvaret för den nationella övervakningen för havs- och vattenmiljön. Kontinuerliga avstämningsmöten sker med Naturvårdsverket. Havs- och vattenmyndigheten har beslutat om flera avtal för övervakningen, bl.a. med SMHI om uppdrag för bl.a. utvecklande av modeller för att beräkna transport av ämnen till havet, hydrologiska modeller och nederbördens betydelse för näringstransporten. Även andra utförare har genomfört uppdrag som varit inriktade på vattenförvaltning. SLU har exv. tittat på nationella och regionala referenssjöar och jämfört deras statusklassning med naturtypsklassning, vilket även kommer till nytta för övervakning under art- och habitatdirektivet.

Rapportering

Havs- och vattenmyndigheten har deltagit i EU:s arbetsgrupp om rapportering och dess undergrupper. Myndigheten har också tillsammans med vattenmyndigheterna utvecklat metadatabasen VISS, för vilken HaV kommer att vara systemägare. Vidare har Havs- och vattenmyndigheten samverkat med vattenmyndigheterna om vad som skall rapporteras 2012,

och förberedelser har gjorts för att kunna rapportera interimrapport och övervakningsprogram.

3.7 Havsförvaltning

Konventionen om skydd av Östersjöns marina miljö – HELCOM
Havs- och vattenmyndigheten har under 2011 prioriterat projekt och arbetsgrupper inom HELCOM som är kopplade till Havsmiljödirektivet och till genomförandet av HELCOMs aktionsplan för Östersjön (BSAP). När det gäller arbetet med Havsmiljödirektivet så har myndigheten bl.a. arbetat inom HELCOM-projektet CORESET, som syftar till att ta fram indikatorer för uppföljningen av BSAP och som plattform för Östersjöländerna i arbetet med Havsmiljödirektivet. Under 2011 kom en expertrapport från projektet där bidrag från svenska experter utgjorde viktigt underlag.

Havs- och vattenmyndigheten har också arbetat med frågor om övergödning inom HELCOM. Under 2011 kom HELCOM:s femte stora sammantällning av belastningen av övergödande ämnen på Östersjön med bidrag från alla länder kring Östersjön, Pollution Load Compilation, till vilken Sverige levererat underlag. Under 2011 fortsatte också arbetet med att utveckla nya beräkningsmodeller för belastningen av kväve och fosfor som ska användas för att ta fram nivåer för minskning av utsläpp av närsalter till Östersjön och OSPAR.

Konventionen av den marina miljön i Nordostatlanten – OSPAR

Under hösten 2011 har Havs- och vattenmyndigheten arbetat med mobilisering och strukturering av Sveriges medverkan i OSPAR:s arbete med havsmiljödirektivet samt stämt av andra medlemsländers syn på och framsteg med havsmiljödirektivet.

Havs- och vattenmyndigheten har under hösten samverkat med flera andra myndigheter för Sveriges medverkan i OSPAR:s arbete. SGU, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland, SMHI, Kemi och, Havsmiljöinstitutet är några exempel på dessa. Ett flertal OSPAR-möten har bemannats av representanter från någon av myndigheterna och Sverige har lämnat in synpunkter. Bl.a. har svenska experter aktivt medverkat i framtagande av ett förslag för ett regionalt övervakningsprogram av försurningen av havet. Frågorna är även aktuella inom Arktiska Rådet och myndighetens medverkan i samarbetet med Vetenskapliga Rådet för Biologisk Mångfald.

Havsmiljödirektivet

Havs- och vattenmyndigheten har fokuserat arbetet med Havsmiljödirektivet på de tre första stegen i strategin som ska vara färdiga. Stegen innefattar en inledande bedömning av miljötillståndet inklusive ekonomisk och social analys, fastställande av vad som kännetecknar god miljöstatus (Good Environmental Status, GES) samt framtagande av miljökvalitetsnormer (MKN) med indikatorer.

Nationellt arbete

För att samordna det interna arbetet med de tre delar som ska slutföras under 2012 ombildades den grupp som startat på Naturvårdsverket, som tidigare ansvarade för arbetet med havsmiljödirektivet, och gruppen har under hösten träffats löpande.

En kommunikationsplan med bl.a. en tidsplan och en referensgrupp har tagits fram liksom svar på ett uppdrag från Miljödepartementet om gränsdragningen mellan Nordsjön och Östersjön. Delar av underlaget till den inledande bedömningen har tagits fram genom avtal med andra myndigheter, universitet och konsultbolag, vilka levererade underlag i slutet av året.

Internationellt arbete

Inom EU sker arbetet med CIS (Common Implementation Strategy) inom tre arbetsgrupper (WG ESA (Economic and Social Assessment), WG GES och WG DIKE (Data Information and Knowledge Exchange)) samt en grupp (MSCG) som koordinerar arbetsgrupperna och förbereder möten mellan de marina direktörerna som godkänner det arbetsgrupperna tagit fram. Alla grupper utom WG ESA leds av kommissionen, medan WG ESA leds av Sverige och Storbritannien. Direktörmötena leds av det aktuella ordförandelandet inom EU.

WG GES som hanterar alla de tre inledande stegen har under hösten haft ett informellt och ett formellt möte där HaV deltagit. Gruppen har två undergrupper, TG Noise och TG Litter, med svenskt expertdeltagande som arbetat med att vidareutveckla indikatorerna från kommissionsbeslutet om kriterier och indikatorer för deskriptionerna 10 och 11. En »drafting-group«, där Sverige deltagit, har slutfört arbetet med vägledningsdokumentet »Common understanding of (Initial) Assessment, Determination of Good Environmental Status (GES) & Establishment of Environmental Targets (Articles 8, 9 & 10 MSFD)« som godkändes av de marina direktörerna i december.

Såväl WG ESA som WG DIKE har under hösten haft möten där Sverige deltagit med representanter från HaV. WG ESA har under hösten bl.a. arbetat med att färdigställa en enkätstudie om hur medlemsländerna arbetar med social och ekonomisk analys inom den inledande bedömningen och inom WG DIKE har arbetet under hösten fokuserat på uppbyggnad och innehåll i rapporteringen för artiklarna 5, 6, 8, 9 och 10 i direktivet. HaV deltog också vid det möte som arrangerades av MSCG liksom vid det kombinerade vatten- och marinadirektörmötet i december.

3.8 Politiken för global utveckling och fiskeripartnerskapsavtal

Havs- och vattenmyndigheten har bistått regeringen i det internationella arbetet med ett långsiktigt nyttjande av havs- och sötvattensresurser. I detta arbete har myndigheten, genom att verka för en samstämmighet mellan sektorpolitik och utvecklingspolitik, bidragit till genomförandet av Sveriges politik för global utveckling (PGU). Härutöver har Havs- och vattenmyndigheten haft en överenskommelse med Sida inom vilken myndigheten har

utfört olika uppdrag. Uppdragen har dels omfattat underlag för och stöd till Sidas globala program, inriktat på bl.a. strategisk omvärldsbevakning, särskilda studier och information till allmänheten, dels särskilda regionala uppdrag avseende Asien respektive Afrika. Genom samarbetet med Sida nås stora synergieffekter för myndighetens bidrag till genomförandet av PGU.

Arbetet under hösten har till stor del avsett den gemensamma fiskeripolitikens (GFP) externa dimension, genom vilken EU agerar globalt, regionalt och bilateralt, och i synnerhet de s.k. fiskeripartnerskapsavtalen. Dels har flera protokoll kopplade till avtal, t.ex. med Marocko, Mocambique, Mauretanien och Gabon, varit uppe för omförhandling, dels är avtalen en central fråga inom reformen av GFP:n. EU:s avtal om fiske på tredje lands vatten har en betydande inverkan på kuststaternas utveckling, såväl vad avser utvecklingen av kuststatens egen fiskerinäring som på dess verksamhet med att inom ramen för den av FN antagna Havsrättskonventionen generera inkomster genom att sälja rättigheter att fiska på överskott av fisk.

En viktig fråga för EU:s externa dimension är samarbete inom regionala organisationer avseende bestånd som berör flera länder. För partnerskapsavtalen, som EU till stor del har med väst- och centralafrikanska länder, är fiskerikommittén för östra centralatlanten, CECAF, av central betydelse. Det är av helt avgörande att god information om bestånden och dess nyttjande finns tillgänglig för att kunna definiera vilket överskott som eventuellt finns för andra än kuststaterna att fiska på. Havs- och vattenmyndigheten deltog under hösten i kommitténs vetenskapliga underkommitté, inom vilken de olika beståndens status och rekommendationer för deras förvaltning, diskuterades.

4. Åtgärder

4.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet

Myndigheten ska vara samlade, pådrivande och stödjande i det åtgärdsarbete som behövs för att Sverige ska nå målen för havs- och vattenmiljöpolitiken samt fiskeripolitiken. Tyngdpunkten ligger inom tre områden;

- tillstånd och reglering vad gäller levande akvatiska resurser, inklusive föreskrifter och vägledning för fritidsfisket samt medverkan i miljöprövningar.
- hantering av myndighetens samlade åtgärdsanslag för havs- och vattenmiljöfrågor.
- sektorssamverkan och pådrivande arbete, nationellt och internationellt för att leda, samordna och ansvara för ett samlat svenskt genomförande av HELCOMS aktionsplan för Östersjön (BSAP) liksom åtgärdsarbete relaterat till miljömålen, Östersjöstrategin, vattendirektivet och havsmiljödirektivet.

En övergripande målsättning är att synliggöra, effektivisera och skapa sammanhang i arbetet med åtgärder för en bra havs- och vattenmiljö.

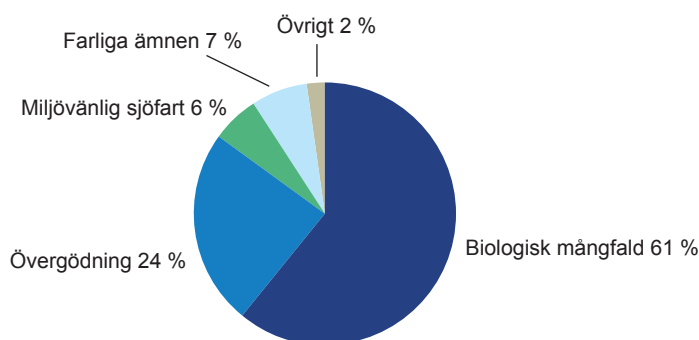
4.2 Havs- och vattenmiljöanslaget

Havs- och vattenmiljöanslaget ska användas till insatser för att förbättra, bevara och skydda våra hav, sjöar och vattendrag.

Anslaget omfattar det tidigare havsmiljöanslaget som hanterades av Naturvårdsverket, men anslaget har vidgats till att även inbegripa finansiering av kalkningsverksamhet, vattenförvaltning och fiskevårdsåtgärder. I Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev fastställs ett antal villkor som mer i detalj reglerar vad delar av anslaget ska användas till. Medel som inte är reserverade ska användas för åtgärder som syftar till att åstadkomma en bättre havs- och vattenmiljö. Nedan ges först en översiktlig beskrivning över anslagets fördelning. Därefter ges en mer detaljerad information över hur stödet har använts för fiskevårdsåtgärder respektive kalkning.

Under 2011 omfattade anslaget 578 000 tkr varav 38 % eller drygt 212 000 tkr var uppbundna av villkor i regleringsbrev. Stora poster är 94 300 tkr till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) och 77 400 tkr till arbete enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Totalt har under året projektbidrag om knappt 123 000 tkr utbetalats.

Här följer ett antal exempel på beviljade projekt inom respektive programområde:

• Biologisk mångfald

Uppföljning av trålskyddet i Kosterfjorden-Väderöfjorden

Projektet syftar till att utvärdera huruvida trålskyddet inom Kosterhavets nationalpark och det planerade naturreservatet Väderöarna efterlevs, om skyddsområdena har lämplig storlek och om de har gynnsam effekt på den biologiska mångfalden.

Hanöbuktsprojektet

Projektet skall ge en kvalitetssäkrad beskrivning av vad som sker i Hanöbukten avseende fiskflykt, dålig vattenkvalitet och fiskskador.

Producering av ett klassificeringssystem för Östersjöns marina biotoper som stämmer överens med EU:s system European University Information Systems Organization – EUNIS.

HELCOM:s rödlisteprojekt startades för att genomföra klassificeringen av biotoper samt för att utveckla och uppdatera listorna över hotade arter och biotoper i området. I BSAP har alla länder runt Östersjön enats om åtgärder som ska förbättra Östersjöns miljö. Att avsluta arbetet med att utarbeta ett klassificeringssystem för Östersjöns biotoper och att utvärdera hotsituationen för arter och biotoper i regionen är en av dessa åtgärder.

- **Övergödning**

Fokuserad anläggning och uppföljning av åtgärder i ett avrinningsområde med stor belastning på havet

Ett projekt som genomförs i Svärtaån i Södermanland med syfte att pröva en stor mängd åtgärder för att minska fosfor- och kväveläckage från åkermark till vatten samt följa upp och mäta belastningseffekten genom ett stort vattenprovtagningsprogram. Härigenom kan åtgärder valideras och erfarenheterna kan nyttjas i arbetet med att minska övergödningen av Östersjön. En arbetsmetodik skall också etableras. Projektet utgör ett av fem större pilotprojekt, vilka har som gemensam nämnare att genomföra omfattande åtgärder i jordbruksdominerade pilotområden för att ta reda på hur belastning från jordbruk kan minskas ytterligare.

Baltic COMPASS

Baltic COMPASS syftar till att öka motivationen för att utveckla och genomföra BSAP i Östersjöns avrinningsområde gällande jordbrukets miljöpåverkan, samt konkretisera Östersjöstrategin. Medverkande länder är Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland, Danmark, Vitryssland och Sverige. Ryssland medverkar som så kallad associerad partner.

- **Miljövänlig sjöfart**

Fyra projekt inriktade mot minskad marin nedskräpning:

1. Malin, Baltic Marine Litter

Syftar till att minska nedskräpningen i Östersjöregionen och kommer framförallt att stärka arbetet med att utveckla en skräpmätningssmetod för svenska stränder. Partners i projektet är Stiftelsen Håll Sverige Rent, FEE Latvia (Lettland), Håll Skärgården Rent (Finland), HoiaEestiMerd (Estland)

2. Utveckling av metodik för skräpmätningar på stränder

En metod ska tas fram för att mäta nedskräpningen på stränder. Metoden ska anpassa till svenska förhållanden men tanken är att metoden ska harmonisera mot en internationell metod framtagen av bland annat UNEP.

3. *Båtvrak*

En kartläggning av båtvrak ska genomföras i Södertälje kommun samt en fysisk inventering av inrapporterade båtvrak i samarbete med relevanta båtskrotningsaktörer. Underlaget kommer sedan användas för att ta fram en projektplan för en fysisk insamling av båtvrak.

4. *Spökgarn*

Att inför media, beslutsfattare, yrkesfiskare och allmänhet synliggöra omfattningen av problemet med spökgarn i Östersjön samt att inspirera övriga länder, organisationer och fiskare runt Östersjön till att vidta nödvändiga åtgärder mot spökgarn.

Clean Shipping Index

Ett projekt vilket syftar till att införa en marknadsdriven metod för att införa miljökrav i fartygssektorn med målet att minska miljö- och hälsokadliga utsläpp (se vidare avsnitt 4.4 Maritima frågor).

• **Farliga ämnen**

Åtgärder för att minska spridning av gifter (TBT, metaller PAHer) från båtuppläggningsplatser

Ett tvärvetenskapligt projekt med samarbete mellan bl.a. naturvetenskap, juridik och psykologi med gemensamt mål att minska fortsatt spridning av TBT och andra gifter från fritidsbåtar. Forskningsresultat visar att det, trots förbud, fortfarande sprids mycket gifter från fritidsbåtar och särskilt från båtuppläggningsplatser.

Enskilda avlopp som källa till läkemedelsrester

Syftar till att ta fram ny kunskap om spridning av kommande prioriterade ämnen och läkemedel från enskilda avlopp till vatten- och havsmiljön. Läkemedelssubstanser och vissa hushållskemikalier ska analyseras och kvantifieras i en recipient med känd påverkan från enskilda avlopp och dessutom ska reningseffektiviteten i enskilda avlopp avseende läkemedel och kemikalier undersökas. Projektet fokuserar på ett antal läkemedel och kemikalier.

Fiskevårdsmedel

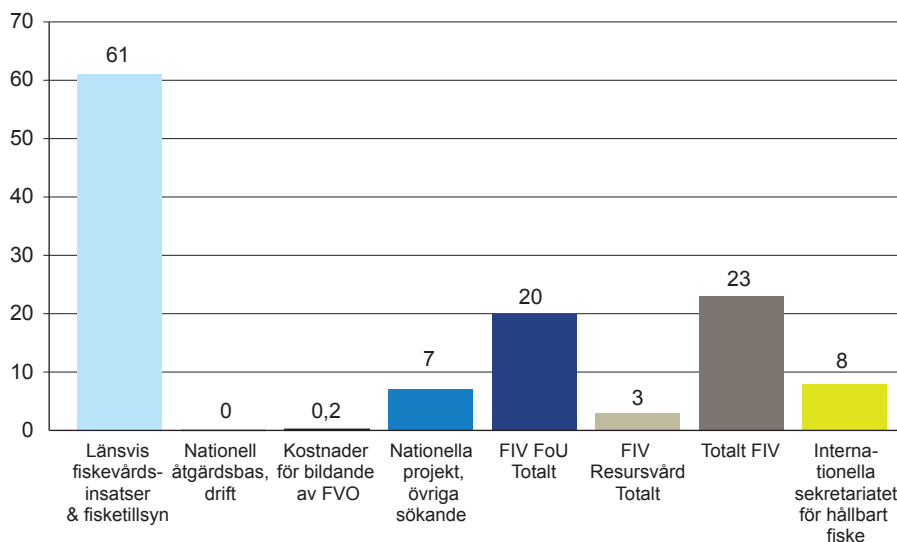
För 2011 har totalt 24 832 tkr avsatts för åtgärder enligt förordningen (1998:1343) om stöd till fiskevården.

Fiskevårdsmedlen användes som finansiering av ca 200 projekt som avser ekologisk restaurering av sjöar och vattendrag, fisketillsyn, bevarande av flodkraften samt hotade arter eller stammar av fisk, hållbar fiskeförvaltning, bildande av fiskevårdsområden samt kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling inom fiskeförvaltning och fiskevård.

Huvuddelen av medlen har beslutats till länsvisa projekt av regionalt eller nationellt intresse. Av dessa medel har 75 % anslagits till främst ekologisk restaurering av sjöar och vattendrag och 25 % till fisketillsyn.

Anslaget bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans levande kust och skärgård samt Ett rikt växt- och djurliv. Under 2011 utbetalades totalt 24 230 tkr för fiskevårdsåtgärder.

Fördelning fiskevårdsanslag 2011

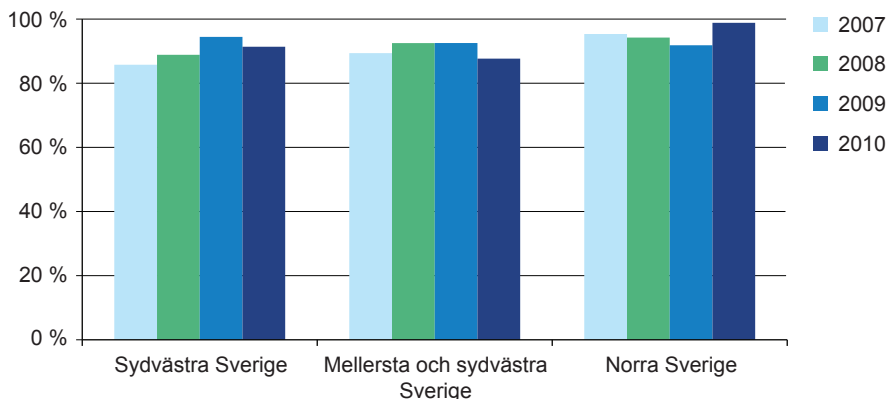
Kalkning av sjöar och vattendrag

För att motverka effekterna av försurningen kalkas sjöar och vattendrag. Försurningen har minskat i Sverige de senaste två decennierna till följd av minskade utsläpp och nedfall av främst svaveloxider. Mängden kalk som sprids har under de senaste tio åren successivt reducerats för att anpassas till dagens försurningsituation. Dessutom har förbättrade kalkningsstrategier medfört ökad effektivitet i verksamheten. Sedan år 2000 har kalkmängderna kunnat reduceras med 40 % utan att den vattenkemiska måluppfyllelsen försämrats i de kalkade sjöarna och vattendragen. Prisstegringarna har varit avsevärda under senare år. Från 2004 till 2010 minskade kalkmängderna med 34 % medan priset för att sprida ett ton kalk ökade med ca 45 %. Detta medförde att verksamhetens kostnader har varit oförändrade under de senaste sju åren. Sedan 2004 har årligen cirka 130 miljoner kronor av statsbidraget använts för kalkspridning.

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har under 2011 anslagit 188,4 miljoner kronor till länsstyrelserna för kalkning, biologisk återställning och regional effektuppföljning. Dessutom fördelades 19,6 miljoner kronor till nationell uppföljning och datalagring samt utvecklingsprojekt.

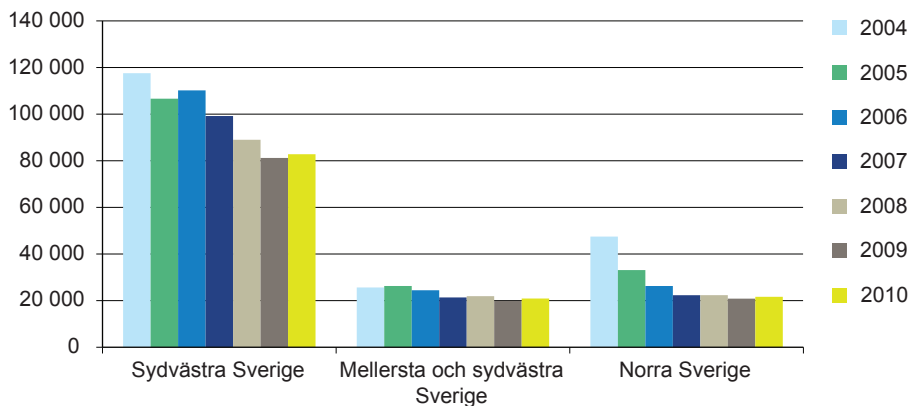
Naturvårdsverket tog under 2011 fram en nationell plan för kalkning. Planen avser åren 2011–2015 men innehåller även en bedömning av försurningens utveckling på längre sikt. Till och med 2015 bedöms kalkförbrukningen kunna minska med ca 12 % till följd av kvalitetsförbättringar samt ytterligare anpassning till försurningsstatusen i de kalkade vattensystemen. Den framtida återhämtningen bedöms som liten, bland annat på grund av skogsbrukets försurande effekter, vilket innebär att den nuvarande omfattningen av försurningen kan antas förbli relativt oförändrad under de kommande decennierna.

Vattenkemisk måluppfyllelse (andel av antal kalkade sjöar)

Figur. Vattenkemisk måluppfyllelse i ca 3000 kalkade sjöar åren 2007–2010.

Mängd använd kalk (ton)

Figur. Kalkspridning i Sverige 2004–2010.

4.3 Tillträdesreglering till fisket genom licenser och tillstånd

Yrkesfiskelicens

Vid bedömning av en ny licensansökan prövas särskilt resurssituationen för det fiske som den sökande uppger sig komma att bedriva. Vid prövningen ska också särskild vikt läggas vid en fortlöpande förnyring av fiskarkåren samt jämställdhet mellan könen. Regionala aspekter beaktas också vid licensgivning. Under tidsperioden 1 juli t.o.m. 31 juli 2011 inkom 41 licensansökningar om nyetablering och av dessa beviljades 25 stycken och 11 stycken avlogs. Vanligen förekommande orsaker till avslag är att den sökande har heltidsinkomst från annan verksamhet än fiske eller söker licens för en art där det av biologiska skäl inte bedöms att det finns utrymme för ytterligare fiskare.

Den 31 december 2011 hade sammanlagt 1 606 personer yrkesfiskelicens, varav 20 kvinnor och 1 586 män. Motsvarande siffra den 31 december 2010 var 1645 personer. En fortsatt minskning av yrkesfiskarkåren kan således konstateras.

Fartygstillstånd och anpassning av flottans kapacitet

Under andra halvåret 2011 ökade antalet registrerade fartyg i den svenska fiskeflottan från 1 352 fartyg den 1 juli till 1 368 fartyg den 31 december, d.v.s. en ökning med 16 fartyg. Detta innebär en avvikelse jämfört med tidigare år eftersom antalet fartyg tidigare regelbundet minskat. Förklaringen till detta är att det under våren 2011 infördes krav på fartygstillstånd även för fartyg som bedriver fiske för avsalu med stöd av enskild rätt. Den 31 dec 2011 hade 47 särskilda fartygstillstånd för enskild rätt utfärdats. 28 stycken av dessa från Havs och vattenmyndigheten.

Enligt EU:s lagstiftning om förvaltning av medlemsländernas flottkapacitet framgår att all införsel av kapacitet, som mäts i bruttoton (BT) och maskinstyrka (kW), måste föregås av utförsel av minst motsvarande kapacitet. Normalt åligger det innehavaren av fartygstillståndet att ansvara för att detta krav uppfylls. Undantag har i vissa fall gjorts för de fartyg som förts in i flottan i samband med beviljade av ovan nämnda tillstånd för fiske på enskild rätt. Undantagen har varit möjliga genom att den årliga utförseln av kapacitet har varit större än införseln och det på så sätt har skapats ett kapacitetsutrymme som inte har nyttjats.

Den 1 juli uppgick flottans kapacitet till 29 729 BT och 170 748 kW och den 31 december var motsvarande uppgifter 29 572 BT och 169 796 kW, vilket innebär en minskning med 157 BT och 952 kW under denna period. Sverige har även under 2011 uppfyllt de EU-krav som gäller för förvaltning av flottan med avseende på inträde och utträde av kapacitet.

Effortregleringen i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön

EU:s torskåterhämtningsplan för Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön omfattar bl.a. begränsningar av användningen av redskap, som kan fånga mycket torsk, genom fastställande av högsta tillåtna fiskeansträngning. Fiskeansträngningen, mätt i kilowattddagar, per medlemsstat och redskapsgrupp, fastställs årligen av ministerrådet. Då målet för planen ännu inte uppnåtts, minskades genom EU-beslut tilldelningen av kilowattddagar för år 2011. Särskilt tillstånd krävs för fartyg som är 10 meter eller mer med reglerade redskap. För att förhindra en överetablering måste det s.k. effortillståndet i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön ha nyttjats under föregående år. Den 31 december 2011 hade Havs- och vattenmyndigheten beviljat tillstånd för fiske inom effortregimen för 112 fartyg.

Fiske efter havskräfta med bottentrål försedd med artsortande rist är undantagen från effortregimen eftersom ristfisket uppfyller kravet i torskåterhämtningsplanen att fånga mindre än 1,5 % torsk. Fisket är dock inte helt fritt. Havs- och vattenmyndigheten utfärdar särskilda tillstånd för kräftfiske med rist. För att underlätta en övergång till detta selektiva fiske har det varit möjligt att växla in en tilldelad dag för fiske med bottentrål mot tre dagar för

fiske med rist. För att få ett s.k. risttillstånd år 2011 skulle fartyget ha haft ett sådant tillstånd under 2010. Den 31 december 2011 hade Havs- och vattenmyndigheten beviljat särskilda tillstånd för trålfiske efter havskräfta med rist för 93 fartyg.

Torsk i Östersjön

Särskilt tillstånd krävs enligt EU:s fleråriga plan för torsk i Östersjön för dem som fiskar med ett fartyg som är 8 m eller längre med torskfångande redskap. För att förhindra en överetablering i torskfisket beviljas i normalfallet tillstånd endast till den yrkesfiskare som har bedrivit fiske med torskfångande redskap under föregående år. I takt med att situationen för torskbeståndet i framför allt östra Östersjön har förbättrats, finns en viss öppning för nyetablering i syfte att stärka det småskaliga fisket. Redan 2009 införde Fiskeriverket en möjlighet att bevilja nya särskilda tillstånd för torskfångande redskap för fartyg under 12 m som fiskar med passiva redskap i norra Östersjön (Internationella havsforskningsrådets (ICES) delområde 29–32) så länge det finns outnyttjad kapacitet (i form av kilowatt). Under våren 2011 ändrades det svenska regelverket för att tillåta nyetablering av fartyg som används för fiske med passiva redskap även i södra Östersjön. Denna nyetablering får omfatta högst en sammanlagd fartygskapacitet på 4 000 kilowatt. Den 31 december 2011 hade särskilt tillstånd beviljats för totalt 256 fartyg, varav 26 för fartyg i norra Östersjön och 16 för nyetablering i övriga Östersjön.

Pelagiska tillstånd

Huvuddelen av de pelagiska kvoterna (främst sill, skarpsill och makrill) är sedan 2007 fördelad på fartygsnivå. År 2009 beslutade riksdagen att fartygstillståndshavare skulle kunna överlåta hela eller delar av kvoter som tilldelats dem till en annan fartygstillståndshavare. Avsikten var att få till stånd en minskning av den pelagiska flottans kapacitet utan statligt stöd genom att näringen bättre anpassade antalet fiskande fartyg till den tillgängliga resursen. När systemet infördes hösten 2009 innehade 81 fartyg pelagiskt tillstånd. Under perioden 1 juli t.o.m. 31 december 2011 har Havs- och vattenmyndigheten godkänt ca 70 överlåtelser av fiskerättigheter och per den 31 december 2011 hade endast 35 fartyg pelagiska tillstånd. Ett antal fartyg har förts ut ur flottan, medan en del fortfarande finns kvar men är inaktiva. På kort sikt har målet att reducera den pelagiska flottan i hög grad uppnåtts, men det är ännu för tidigt att uttala sig om hur bestående dessa effekter är på flottans storlek på lång sikt.

Åltillstånd

Under år 2007 antog Europeiska unionen en återhämningsplan för ål. Den övergripande målsättningen i denna plan är att varje medlemsstat ska uppnå en fyrtioprocentig utvandring av blankål från ett av människan opåverkat bestånd. För att uppfylla målsättningen i EU:s återhämningsplan har Sverige antagit en förvaltningsplan för ål som bland annat omfattar inskränkningar för fisket. Det är generellt förbjudet att fiska ål utan särskilt tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten, med undantag för områden uppströms tre vandringshinder varifrån det bedöms osannolikt att blankål oskadda når havet. Dessa

områden finns listade. Fr o m 2011 krävs det särskilt tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten även för fiske i dessa områden om ålen ska säljas.

År 2011 beviljades 365 ansökningar om ålfisketillstånd. Tre av dessa avsåg sig sedan sina tillstånd efter att ha fått ersättning från Naturskyddsföreningen för inlösen av sitt ålfiske. Fr o m 2011 är det fiske som sker i yrkesmässig omfattning i de områden som är undantagna från förbudet att fiska ål (enligt bilaga 6 till FIFS 2004:37) tillståndsbelagt. Det innebär att den som fiskar ål i yrkesmässig omfattning i dessa områden och avser att sälja sin fångst måste söka ålfisketillstånd. Den som under åren 2007–2009 har bedrivit ett riktat, till Fiskeriverket rapporterat ålfiske som uppgått till i genomsnitt minst 400 kg per år eller om de haft en inkomst av den infiskade ålen på i genomsnitt 20 000 per år kunde beviljas tillstånd. 9 tillstånd beviljades.

Tabell 4.3 Särskilda tillstånd 2008–2011 (2008–2010 hämtade från Fiskeriverkets årsredovisning)

Särskilda tillstånd	2008	2009	2010	2011
Tillstånd att bedriva fiske efter räka	82	70	64	
Tillstånd att fiska havskräfta med bur	124	121	117	
Tillstånd att fiska pigghaj	12	12	.*	
Tillstånd att tråla räka i Gullmarsfjorden	5	5	5	
Tillstånd att bedriva fiske efter ål	409	389	389	
Tillstånd att bedriva fiske efter siklöja med partrål i kustvattenområdet	35	35	35	
Tillstånd att bedriva fiske efter sill/skarpsill i de inflyttade trålområdena i Östersjön	11	12	12	4
Tillstånd att bedriva fiske efter mussla med redskap som släpas efter fartyg	3	2	2	
Tillstånd att fiska snäcka med bur	2	5	2	2
Tillstånd att bedriva fiske efter ål med ryssjor utan flyktöppning på större djup än tio meter	1	1	0	
Tillstånd för fiske efter torsk i Östersjön	299	283	260	
Tillstånd för fiske av sill och skarpsill i Kattegatt, Skagerrak samt EG:s fiskevatten i Östersjön	82	81	42	34
Regional tilldelning pelagiska tillstånd	17	18	15	13
Tobis	28	28	16	9
Makrill	54	53	18	11
Fiske i tredjelands zon	95	48	49	4
Särskilt tillstånd för fiske med vissa redskap i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt (effort)	191	154	117	
Särskilt tillstånd för fiske efter havskräfta med bottentrål försedd med artsorterande rist	-	110	93	

* fr.o.m. 2010 delas inga tillstånd ut; fredad art

4.4 Maritima frågor

Oljeutsläppet på Tjörn

Den 15 september 2011 upptäcktes olja som drev in mot nordvästra Tjörn. Oljan kom från en fartygskollision utanför Danmark den 10 september. Det visade sig vara det största utsläppet som någonsin drabbat västkusten. Mellan den 15 september och 3 oktober omhändertog Kustbevakningen och Tjörns räddningstjänst närmare 644 kubikmeter vattenblandad olja, motsvarande 277 kubikmeter ren olja.

Havs- och vattenmyndigheten har med stöd från oljejouren och i samarbete med Länsstyrelsen Västra Götaland och Tjörns kommun planerat uppföljningen av långtgående miljöeffekter. Länsstyrelsen har organiserat undersökningarna som omfattar PAH:er (polyaromatiska kolväten) i naturligt förekommande musslor, PAH:er i sediment på ackumulationsbottnar samt en utvidgad insamling och analys av hälsotillståndet hos tånglake inom det nationella marina miljöövervakningsprogrammet. Länsstyrelsen Västra Götaland har blivit beviljade extra medel för miljöövervakning ifrån Havs- och vattenmyndigheten för att kunna påbörja undersökningarna. De första analysresultaten förväntas i februari.

Clean Shipping Index

Havs och vattenmyndigheten har identifierat projektet Clean Shipping Index som intressant för framtida satsning och engagemang. Projektet har finansierats med regionala medel och har även erhållit bidrag ur havs- och vattenmiljöanslaget under 2011. Projektet avslutas i årsskiftet 2011/2012. Den nybildade permanenta organisationen har ansökt om bidrag ut havs- och vattenmiljöanslaget för verksamhetens uppbyggande under 2012.

Clean Shipping Index syftar till att minska sjöfartens miljöpåverkan genom efterfrågan från lastägare på rederier av mer miljöanpassade transporter. Projektet har levererat ett miljöindexsystem som fått stor genomslagskraft både nationellt och internationellt och är ett kostnadseffektivt sätt att få relativt sett stora miljövinster. Havs- och vattenmyndigheten sitter med i den nybildade s.k. namnagarförening vars uppgift är att se till att konceptet Clean Shipping Index är kvalitetssäkrat. Havs- och vattenmyndigheten har aktivt informerat om Clean Shipping Index i olika sammanhang och lyft fram vikten av miljöförbättringar inom sjöfartsindustrin bl.a. genom att peka på samarbetet inom EU, HELCOM och OSPAR och Sveriges åtaganden därinom.

BSAP-Fonden

Det enskilt största projektet som havsmiljöanslaget har använts till är etablering av BSAP-Fonden (BSAP: Baltic Sea Action Plan). Sverige har avsatt ca 100 mnkr, Finland ca 10 mnkr för att skapa en TA (teknical assistant)-fond för att underlätta lånefinansierade investeringar som bidrar till genomförande av BSAP. Fonden är kopplad till de internationella finansieringsorganen NIB och Nefco. Fonden är öppen för ansökningar från projekt från samtliga länder inom Östersjöns tillrinningsområde. Om ansökningar blir beviljade

får projekten medel från fonden för att göra nödvändiga projekteringsarbeten och övrig planering så att den större miljöinvesteringen kan finansieras genom traditionella banklån.

Under 2011 tog fonden emot 42 ansökningar, varav 10 blev beviljade bidrag och 5 blev godkända för vidare diskussion och utveckling av projektförslaget. Sverige hade såväl flest ansökningar, 16 st, som beviljade ansökningar, 5 st. Ryssland har näst flest antal ansökningar medan såväl Polen som de baltiska länderna trots flera marknadsföringsinsatser i dessa länder har fortsatt lågt antal ansökningar.

Bland beviljade svenska projekt kan nämnas Svenskt vattens ansökan om projektering för effektiva kväverening i fem äldre reningsverk, Trelleborgs kommuns utveckling av demonstrationsanläggning för biogasproduktion, Trelleborgs hamns utveckling av avloppsvattenhantering från »ro-ro«- färjor samt strukturkalkning av jordbruksmark för att förbättra vattenkvaliteten i en av Stockholms Vattens reservvattentäckter.

4.5 Småskaligt fiske – redovisa insatserna som syftar till att stärka det småskaliga fisket

Efterfrågan på läppfisk till norska fiskodlingar är idag stor då läppfisken används som en biologisk metod att bekämpa laxlus i anläggningarna. Detta har skapat en möjlighet till ny fiskeinriktning och en ny marknad för kustnära fiskare vid västkusten genom riktat fiske efter levande skärsnultra och berggylta för export.

Beslutet att fördela laxkvoten innebär att fisket efter lax med fällor kan fortsätta. För dessa fiskare bedöms det finnas liten möjlighet att kompensera ett minskat laxfiske genom att rikta sitt fiske efter andra arter och många av dessa skulle då tvingas helt upphöra med fiske. En konsekvens av beslutet är att fisket efter lax i södra Östersjön försvinner och att istället hela den svenska kvoten på sikt kommer att fiskas upp av det småskaliga kustfisket med fasta fällor.

Sedan 1 april 2011 finns möjlighet till nyetablering i det småskaliga kustnära torskfisket i Östersjön. Torskfisketillstånd för fiske med passiva redskap kan beviljas för nyetablering om detta främjar det småskaliga kustfisket eller regional utveckling. Under de senaste åren har utvecklingen för den nationella kvoten för torsk i Östersjön varit positiv. Kvoterna fastställs i enlighet med de vetenskapliga råden från ICES. Den nationella kvoten för östra beståndet av torsk i Östersjön ökade med 15 % för 2010 och ytterligare 15 % för 2011, medan den nationella kvoten för det västra beståndet av torsk i Östersjön ökade med 8 % för 2010 och med 6 % för 2011. Samtidigt har den tillståndsgivna kapaciteten mätt i kilowatt minskat för torskfisket med passiva redskap. Med hänsyn till ovanstående finns sedan 1 april 2011 möjlighet till nyetablering i detta småskaliga kustnära fiske, genom att tillståndsgiven kapacitet på sammanlagt högst 4000 kW avsätts för nyetablering inom fiske med passiva redskap. Detta motsvarar den fartygskapacitet som fanns i detta fiske då den nuvarande torskplanen antogs 2008.

4.6 Biologisk mångfald

Inrättande av fiskefria områden

Under året slutfördes ett regeringsuppdrag från 2005 om inrättande av sex fiskefria marina områden, varav tre i Västerhavet och tre i Östersjön. Det senaste området blev Storjungfrun/Kalvhararna i Bottenhavet vars syfte främst är att skydda vikande sikbestånd i området. Ett övergripande syfte med de fiskefria områdena är bland annat att bygga upp fiskbestånd med en mera naturlig storleksfördelning och förekomst.

Laxförvaltning

Fisket i södra Östersjön bedrivs på en blandning av dels odlade laxbestånd och dels en blandning av starka och svaga vildlaxbestånd. För att återuppbygga Östersjöns vilda laxbestånd och samtidigt skydda svaga laxbestånd i vissa vattendrag krävs åtgärder i nära anslutning till de enskilda vattendragen. Havs- och vattenmyndigheten beslutade därför att den för svenskt fiske tillgängliga laxkvoten under år 2012 fördelas så att fisket med fasta redskap (laxfällor) får nyttja 60 % och fisket med övriga redskap får nyttja 40 %. För 2013 beslutades att fisket efter lax med drivlinor och förankrade linor förbjuds.

EU kommissionen presenterade under året sitt förslag till flerårig plan för Östersjöns laxbestånd. Havs- och vattenmyndigheten har i yttrande till Landsbyggsdepartementet tillstyrkt planens förslag till mål för laxbestånden, förslaget att reducera den tillåtna fångstkvoten (TAC) till havs och att medlemsländerna ska ta beslut om högsta fiskeridödlighet för varje enskild älv med vild lax. Havs- och vattenmyndigheten avstyrkte i yttrandet förslaget om att inom 7 år fasa ut vattenkraftbolagens kompensationsutsättningar av odlad smolt och anförde att en sådan utfasning måste få ta betydligt längre tid och föregås av en särskild utredning.

Ålförvaltningsplan

Beståndet av den europeiska ålen är fortsatt mycket svagt och en fortsatt minskning kan påräknas. Havs- och vattenmyndigheten följer den svenska ålförvaltningsplanen. Antalet ålar som dör i fisket har minskat med nästan 30 % sedan de första åtgärderna infördes år 2007 och 50 % jämfört med 2006. För att nå målet om en fiskeridödlighet på max 400 000 blankålar till år 2013 beslutade dåvarande Fiskeriverket 2010 om ytterligare begränsningar av fisket. Den viktigaste förändringen är att ålfisket på västkusten upphör fr.o.m. år 2012. Under 2011 utplanterades närmare 2,3 miljoner ålyngel varav staten finansierade huvuddelen ålutsättningar som finansierades med statliga medel skedde i lämpliga vattenområden med närhet till Västerhavet.

Åtgärdsprogram

Att fastställa och genomföra åtgärdsprogram för hotade arter är ett viktigt verktyg för att minska förlusten av biologisk mångfald. Åtgärdsprogram för tumlare, knobbsäl (Östersjöbeståndet), vikare, flodpärlmussla, tjockskalig målarmussla, flodkräfta, ävjepilört, murgrönsmöja, sjönajas, skaftslamkrypa, jättemöja, flytsvalting, ett antal mer eller mindre hotade kransalger, sträfs-

och potamogetonarter, samt groplöja, asp, mal, flodnejonöga, storskallesik och vårsiklöja faller under myndighetens ansvarsområde. Arbetet med de vatteninriktade åtgärdsprogrammen har under 2011 huvudsakligen bestått i att inhämta ny kunskap i syfte att uppdatera åtgärdsprogrammen.

För sälarterna ligger ansvaret för beslut om skydds jakt kvar hos Naturvårdsverket, medan bland annat den delen av viltskadeanslaget som rör hantering av skador orsakade av säl, fördelas av Havs- och vattenmyndigheten till länsstyrelserna. Myndigheten har under året besvarat ett flertal remisser i skydds jakt ärenden. Arbetet med sälsäkra redskap i program Säl och fiske fortsätter och stöds av Havs- och vattenmyndigheten. Havs- och vattenmyndigheten har även bidragit i HELCOM-arbetet och deras grupp SEAL under året.

Miljöbalks ärenden

Myndigheten har deltagit vid ett antal provningar beträffande krav på villkor för fiskvägar både för upp- och nedvandrande fisk och andra vattenlevande organismer i särskilt skyddsvärda vattendrag, exempelvis i Emån och Säveån samt Vindelälven och Piteälven. Med anledning av Havs- och vattenmyndighetens tillsynsvägledande roll för miljö kvalitetsnormer för vatten (MKN) har myndigheten yttrat sig som part i några ärenden där MKN för vatten har aktualiserats. Det gäller tillståndsansökan angående utökad verksamhet vid gruva i Garpenberg, Dalarna, där frågan om MKN för kemisk ytvattenstatus är aktuell och ansökan om tillstånd för att uppföra och driva vattenkraftverk i Lagan.

Havs- och Vattenmyndigheten är bevakningsmyndighet i Sverige för gränsövers överenskommelsen mellan Sverige och Finland. I denna roll har myndigheten i samarbete med Naturvårdsverket lämnat yttrande till finska Regionförvaltningsverket i pågående provning av miljö tillstånd för Torneåverken.

Regeringen meddelade år 2001 tillstånd till uppförande av en vindkraftpark på Lillgrund i Öresund medan slutliga villkor för verksamheten och omfattningen av uppföljningsprogrammet fastställdes av miljö domstolen 2002. Lillgrund vindkraftpark togs i drift under år 2008, och är den idag största fullföljda satsningen på havsbaserad vindkraft i Sverige. Under året har undersökningsresultaten utvärderats och det kan konstateras att programmet har medfört en värdefull ökning av kunskapen om hur havsbaserad vindkraft kan påverka fisk, och kan förväntas utgöra ett viktigt underlag för kommande planering och provningar.

Restaurering av sjöar och vattendrag samt kustområden

Restaureringsarbetet inriktar sig på flera olika åtgärder i såväl sjöar och vattendrag som kustområden. Åtgärder i reglerade sjöar finansieras i första hand med fiskeavgiftsmedel och villkorsmedel medan åtgärder i skyddsvärda vatten främst finansieras av Havs- och vattenmiljöanslaget. En fortsättning har under året skett av projektet Vindel River LIFE – (Restoration of tributaries of the Vindel river combined with monitoring and evaluation of ecological responses of species and habitats) som ska följa de riktlinjer som

beskrivs i handboken för Ekologisk restaurering från 2008. Under året har också ReMiBar (Remediation of migratory barriers in Nordic/Fennoscandian watercourses, LIFE10 NAT/S/000045) inletts. Projektet samordnas av Trafikverket, och fokuserar på åtgärdande av vandringshinder i anslutning till vägpassager över Natura 2000-vattendrag och stöds av Havs- och vattenmyndigheten.

4.7 Regeringsuppdrag om båtbottentvätt

Havs- och vattenmyndigheten fick i regleringsbrev för 2011 i uppdrag att kartlägga och utreda miljöpåverkan från de olika båtvtvättningarnas alternativ som finns för fritidsbåtar; borsttvättar, spolplattor och tvätt på land. Syftet är att sätta upp nationella riktlinjer med riktvärden för att möjliggöra samordnad bedömning i Sveriges kommuner. Uppdraget delredovisades 28 december 2011 och kommer att slutredovisas 30 juni 2012.

Havs- och vattenmyndigheten har under uppdragets första del fokuserat på att samla in kunskap om frågeställningen genom möten med representanter från branscher och myndigheter. Vidare har myndigheten anordnat provtagningar av spillvattnet vid spolplattor och sedimentprover i bassängerna under borsttvättar, för att samla in aktuella data att använda som underlag för analys och bedömningar.

4.8 Övriga åtgärder

Övertagande av ordförandeskap i Båtmiljörådet

Från 1 januari 2012 kommer Havs- och vattenmyndigheten att vara ordförande och huvudman för Båtmiljörådet. I Båtmiljörådet samlas organisationer och myndigheter med det gemensamma intresset att minska miljöpåverkan från båtlivet. Rådet arbetar efter ett gemensamt framtaget 12-punkts miljöprogram som visar hur aktuella miljöfrågor bedöms, vilka mål som finns inom området samt listar överenskommelser om åtgärder. Punkter som ingår i programmet är bland annat energieffektiva båtar och motorer, avgasemissioner, hänsynsområden, toalettavfall, ren båtbottnen, skrotning av båtar etc. Under 2012 kommer Havs- och vattenmyndigheten att utveckla arbetet inom rådet och prioritera genomförandet av projekt som stärker Båtmiljörådets miljöprogram.

God vattenkvalitet

Havs- och vattenmyndigheten har under hösten 2011 arbetat med skydd av dricksvatten. En del av arbetet har bestått i att vägleda kommuners och Länsstyrelsers arbete med inrättande av nya vattenskyddsområden genom att aktivt granska och yttra oss över remisser. Under hösten har frågan om att peka ut riksintresseområden för anläggningar för vattenförsörjning också behandlats internt på Havs- och vattenmyndigheten. Ett förslag över genomförande i samband med riksintresseklassningen har tagits fram och kommer att skickas ut på remiss till berörda myndigheter och organisationer

efter det att frågan om riksintressen generellt diskuterats mellan generaldirektörernas för landets sektorsmyndigheter i början av 2012.

När det gäller åtgärder för god vattenkvalitet och för minskad övergödning så är behovet av samverkan mellan aktörer och olika sektorer stort. Under hösten 2011 har mycket tid lagts på att bygga relevanta nätverk. Som exempel kan nämnas den myndighetssamverkan rörande restaurering av våtmarker som genomfördes på Havs- och vattenmyndigheten med representation också från Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Naturvårdsverket. Länsstyrelsernas arbete med restaurering av våtmarker i odlingslandskapet har under ett par års tid delvis finansierats av Havsmiljöanslaget. Havs- och vattenmyndigheten har därför fått ta emot Länsstyrelsernas redovisningar av genomförda insatser under 2011.

5. Tillsyn

5.1 Målsättningar och roll i myndighetens verksamhet

Tillsynen omfattar tre huvudsakliga arbetsuppgifter:

- Genomförande av den svenska fiskerikontrollen
- Tillsynsvägledning inom miljöbalkens område enligt miljötillsynsförordningen
- Juridisk service inom myndigheten

Fiskerikontroll

Det övergripande målet för fiskerikontrollen är ett fiske inom fastställda ramar för fångstmängder, fiskeinsats och teknisk reglering. Verksamheten bedrivs främst genom administrativ kontroll, handelskontroll, transportkontroll och landningskontroll. Verksamheten bedrivs också i nära samverkan med Kustbevakningen. Myndigheten fattar beslut om att stoppa fisket när tilldelade kvoter och effort är utnyttjade. Kvotutnyttjandet har varit högt i de kvoter som har stoppats, främst tack vara en effektiv administrativ kontroll.

Landningskontrollen hade med några få undantag en hög måluppfyllnadsgrad i förhållande till tillsynsplanens mål.

Då verksamheten endast bedrivits under sex månader har ingen analys av verksamhetens effekter gjorts.

Inom fiskerikontroll sker ett omfattande internationellt arbete såväl gentemot kommissionens förvaltnings och expertgrupper, EFCA och gemensamma kontrollinsatser med andra länder (Joint Deployment Plans).

Tillsynsvägledning

Ansvar för tillsynsvägledning avser områdena:

- Vattenverksamhet
- Enskilda avlopp
- Fiske och vattenbruk
- Miljökvalitetsnormer för vatten
- Vattenskyddsområde
- Skydd av grundvatten

Verksamheten har hanterat stöd och vägledning inom flera av dessa områden och handlagt ett flertal yttranden. Myndigheten har deltagit i ett flertal seminarier och genomfört föreläsningar inom området. Viktiga strategiska uppgifter under hösten har varit att dels definiera vad den tillsynsvägläddande verksamheten omfattar och skall resultera i samt vem som är mottagare, dels en kartläggning av vad som är viktiga insatser inom respektive område. Detta arbete kommer att manifesteras i myndighetens treåriga tillsynsvägläddningsplan. Verksamheten har en plats i Tillsyns- och föreskriftsrådet och har också tagit plats i styrgruppen för Miljösamverkan Sverige.

5.2 Övervakning av fiske och fångster

Kvotuppföljning

Under 2011 stoppades fisket på fyra kvoter. Bakgrunden var att de berörda svenska kvoterna var uppfiskade. Förbrukningen av de stoppade kvoterna var i medel 99,1 % vid stopptillfället.

Havs- och vattenmyndigheten mäter effektiviteten i kvotuppföljningen med nedanstående indikatorer. Målet är att inga kvoter ska överskridas samtidigt som de ska nyttjas fullt ut. Måluppfyllelsen för 2011 är god. Kvoter som har ett temporärt överskridande under pågående fiskeår kan normalt höjas genom kvotbyten med andra medlemsländer vilket gör att det inte föreligger ett överskridande när EU slutligen fastställer årets kvotutnyttjande.

Överskridande av fiskekvoter samt kvotutnyttjande

År	Antal överskridna kvoter	Kvotutnyttjande i stoppade fisken %
2005	0	99,6
2006	0	97,0
2007	0	98,0
2008	0	98,6
2009	0	99,0
2010	0	99,8
2011	0	99,1

Svenskt fiske har under 2011 tillgång till 59 kvoter, varav två (torsk i Barents hav och trynfisk i Nordsjön) är gemensam för flera medlemsländer. Det har inte bedrivits något svenskt fiske på de gemensamma kvoterna under 2011. De fiskemöjligheter som direkt tilldelades Sverige i form av kvoter uppgick till 214 079 ton samt 70 056 st. laxar. Myndigheten administrerar också byten av fiskemöjligheter med andra medlemsstater som en del av kvotförvaltningen.

Kvotavräkningen grundas på de fångstuppegifter som rapporteras löpande av fisket. För att säkerställa korrektheten i uppgifterna korskontrolleras de med andra källor. Inom handelskontrollen (se nedan) görs även kontroller i senare led. I de fall avvikelser hittats mellan de rapporterade kvantiteterna och de kontrollerade, används kontrollresultatet som underlag. Starka indikationer på orapporterat fiske kan komma att påverka kvotavräkningen på så sätt att fisket stoppas för att säkerställa att ett senare konstaterande av misstanken inte skulle medföra ett överskridande av den för fallet aktuella kvoten. Några sådana stopp har ej genomförts under året.

Sverige har under året 2011 genomfört 142 kvotbyten med andra länder. Framför allt har byten skett med Danmark, men mindre byten har även skett med Nederländerna, Finland och Tyskland. De byten som förekommit har främst berört tobis, sill, skarpsill, makrill och blåvitling samt mindre kvantiteter långa och äkta tunga. Byten sker dels för att täcka mindre överskridanden (av Sverige eller andra länder) men också för att skapa bättre fiskemöjligheter under året. Vissa byten görs också för att omfördela en kvot mellan områden och därigenom kunna koncentrera fisket till färre områden. Sådana byten har genomförts för tobis, sill, skarpsill, makrill och blåvitling. Det fortsatt stora antalet byten jämfört med tidigare år beror på att fartyg inom det pelagiska systemet med individuella fiskerättigheter gjort ett stort antal individuella byten.

Fiskets följsamhet mot rapporteringskraven, en effektiv dokumentation samt snabb och korrekt dataläggning av uppgifterna är viktiga orsaker till att kvoterna har kunnat hållas. Under 2011 har 123 fartyg övergått från att använda pappersloggboken till att registrera och rapportera uppgifter i den elektroniska fiskeloggboken.

Havs- och vattenmyndigheten har under 2011 fortsatt arbeta med det tillfälliga systemet för kontroll av sådana fångstintyg (en form av ursprungsintyg) som medföljer importen av vissa fiskeriprodukter. Inga importen stoppades under andra halvåret 2011 p.g.a. brister i dokumentationen. Havs- och vattenmyndigheten har haft ett nära samarbete med Tullverket i frågorna. Under året har Havs- och vattenmyndigheten även sökt kontrollbidrag från EU för bekostnad av en förstudie om hur kraven på fångstintyg för importerade fiskeriprodukter och kraven på spårbara fiskeriprodukter med ursprung inom EU kan hanteras i samma elektroniska system.

Effortuppföljning

Fartyg som använder torskfångande redskap i Östersjön samt i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön (nedan benämnt »Västerhavet») har en begränsning i antalet dagar fartyget får användas. I Västerhavet är begränsningen rela-

terad till fartygets motorstyrka och utgör från och med 2009 en andel av en nationell tilldelning av kW-dagar per redskapskategori.

Havs- och vattenmyndigheten mäter effektiviteten i övervakningen av fartygens »efforttilldelning« genom indikatorn »andel fartyg med överskridande«. Målet är att inga överskridanden ska förekomma. För Östersjön var det under 2011 inga överskridanden av dagar. Västerhavet har en förvaltningsperiod som sträcker sig fram till och med 31 januari 2012 vilket innebär att perioden ännu inte är avslutad. I dagsläget ligger ett fåtal fartyg över sin tilldelning men regelverket tillåter läkning, dvs att det är möjligt att byta till sig dagar från fartyg som har dagar kvar.

Landningskontroll

Kvoter avräknas normalt med den kvantitet som landas och landningskontrollen tjänar därmed som en verifiering av att fiskarens viktuppgifter är riktiga.

Indikator

Havs- och vattenmyndigheten följer effekten av landningskontrollen genom att följa andelen kontroller med anmärkningar. Målet är att andelen anmärkningar ska vara högst 5 %.

Anmärkningar vid landningskontroll (2007–2010 från Fiskeriverkets årsredovisning)

År	Antal landningskontroller	Antal med anmärkningar	Andel med anmärkningar (%)
2007	738	90	12,2
2008	1 677	259	15,4
2009	1 782	132t	7,4
2010	1 423	163	11,5
2011	1 397	67	6,1

Den relativa andelen anmärkningar har minskat markant under 2011 förhållande till föregående år vilket framgår av tabellen Anmärkningar vid landningskontroll

Prestation fältkontroll

	2008	2009	2010	2011	2011-07-01–2011-12-31
Kostnad inkl. OH	23 856	21 629	23 290	27 738	11 763
Antal fältkontroller	1883	1823	1694	1397	711
Kostnad per fältkontroll kr/st	12 669	11 865	13 748	19 856	16 545

Uppgifter från 2008–2010 är hämtade från Fiskeriverkets årsredovisning. Utfallet för 2011 är inte jämförbart med tidigare år då landningskontrollen organiserats på annat sätt i Havs- och vattenmyndigheten. Uppgifterna avseende 2011 är en summering av Fiskeriverkets kostnader första halvåret och Havs- och vattenmyndighetens kostnader andra halvåret.

Tabell 5.2 Antal kontroller och kontrollerad kvantitet vid olika landningskontroller (2007–2010 från Fiskeriverkets redovisning)

Kategori	2007		2008		2009		2010		2011	
	Utfall/ mål	%	Utfall/ mål	%	Utfall/ mål	%	Utfall/ mål	%	Utfall/ mål	%
Fiske efter torsk i Östersjön (antal)	315/ 375	84	1036/ 504	206	966/ 1100	88	760/ 1000	76	678/ 600	113
Fiske efter torsk i Östersjön (ton*)	744/ 800	93	2219/ 2432	91	2812/ 2143	131	2723/ 2450	111	3143/ 2481	127
Demersalt fiske i Västerhavet (antal)	338/ 236	143	652/ 236	276	602/ 499	121	542/ 600	90	360/ 550	65
Demersalt fiske i Västerhavet (torsk i ton*)	275/ 1232	22	429/ -	n/a	44/ 61	72	58/ 93	62	83/ 96	86
Pelagiskt fiske (antal)	110/ -	n/a	154/ -	n/a	144/ 170	85	110/ 150	73	93/ 150	62
Pelagiskt fiske (ton)	3621/ -	n/a	5313/ -	n/a	4895/ -	n/a	4320/ -	n/a	3256/ -	n/a
Pelagiskt fiske i Västerhavet (antal*)	34/ 45	76	48/ 62	77	57/ 70	81	41/ 50	82	19/ 25	76
Pelagiskt fiske i Västerhavet (ton*)	1500/ 3219	47	2890/ 2377	122	3654/ 2720	134	2745/ 2470	111	1527/ 1998	76
Torsk saluförd via auktioner (antal)	53/ -	n/a	485/ -	n/a	180/ 200	90	161/ 200	81	121/ 150	61
Torsk saluförd via auktioner (ton*)	7,5/ 5,4	138	67/ 15,5	432	34/ 16	213	34/ 20	170	28/ 20	143
Återtagskontroll (antal)	41/ -	n/a	47/ -	n/a	23/ 27	85	12/ 19	63	18/ 12	150
Återtagskontroll (ton)	35/ -	n/a	33/ -	n/a	31/ -	n/a	2/ -	n/a	6/ -	n/a

* EU-krav

Av tabell 5.2 ovan kan man se att målen är uppnådda för några av kategorierna, som landningskontroll vid fiske efter torsk i Östersjön, kontroll av torsk saluförd via auktioner samt återtagskontroller. I del av kategorierna där målen är satta till antal kontroller på ett år är målen inte helt uppfyllda. En anledning till detta kan vara att antal kontroller i de flesta fall endast är en riktlinjebaserad medelvikt på tidigare års landningar och att kontroller under 2011 kan ha skett på landningar med större medelvikt.

De mål EU sätter upp för landningskontroll är fullt uppfyllda för kontroll av landningar av torsk fiskad i Östersjön men inte fullt ut för antalet kontroller av pelagiska landningar samt kontroll av andel av landad torsk och pelagisk fisk i Västerhavet.

Handelskontroll

Havs- och vattenmyndigheten genomför kontinuerligt ett antal s.k. handelskontroller hos handlare av fisk i första handelsledet. Under första halvåret 2011 genomfördes åtta sådana kontroller. Under det andra halvåret har myndigheten genomfört en kontroll som fortfarande pågår. Kontrollerna syftar dels till att verifiera samstämmigheten i första och andra handelsledet i uppgifterna om mängder per art, dels att verifiera informationen om mängder per art i de fångstintyg som medföljer sådana importer av fiskeriprodukter som omfattas av EU:s förordning om s.k. IUU-fiske. Två av handelskontrollerna avsåg kontroll av information i fångstintyg i samband med import.

Samarbetsfrågor

Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen har haft ett fortsatt nära operativt samarbete. Havs- och vattenmyndighetens och Kustbevakningens samverkansgrupp har under året fortsatt arbetet med gemensamma frågor om verksamhetsutveckling, kontrollplaner och uppföljning av kontrollverksamheten. Ett samarbete sker också inom det s.k. TAG (Taktisk analysgrupp) som från slutet av 2010 har en nyckelfunktion i arbetet med att koordinera och styra kontrollinsatserna utifrån en riskanalys.

De gemensamma inspektions- och övervakningsinsatserna, s.k. JDP:er, har även under andra halvåret 2011 varit relativt omfattande. Gemenskapens kontrollorgan för fiske (CFCA) har tillsammans med berörda medlemsstater under andra halvåret 2011 genomfört 10 JDP:er där Sverige medverkat vid 8 st., varav två som koordinerade medlemsstat. Havs- och vattenmyndigheten har under andra halvåret 2011 tagit över huvudansvaret för koordinering och administration av JDP från Kustbevakningen samt medverkat med koordinerade personal och landningskontrollanter. Den operativa kontrollsamverkan inom JDP:er bidrar dels till en ökad harmonisering och standardisering av kontrollens utförande, dels till en kompetensuppbyggnad och spridning av kompetens mellan medlemsländer.

Utvecklingsinsatser

Inom den administrativa kontrollen har utvecklingsinsatserna fortsatt varit inriktade på den elektroniska loggboken. Åtgärderna har omfattat såväl IT-utveckling och installation som verksamhetsutveckling och utbildning. Systemet med elektronisk loggbok togs i drift den 1 februari 2011 i samband med att norska krav infördes vid fiske i Nordsjön. Den 31 december var e-loggboken installerad och användes reguljärt för rapportering på 123 fartyg.

Förstudien på genomförandet av kontrollförordningens krav avslutades i augusti 2011. I rapporten lämnades förslag på genomförande av ändringar i nationella föreskrifter, verksamhet samt IT-stöd. Starten av genomförandet försenades p.g.a. bildandet av Havs- och vattenmyndigheten och oklarheter i de ekonomiska förutsättningarna. Genomförandet påbörjades därför först i december då ett utvecklingsprogram med 12 projekt med varierande storlek startades. Insatserna rör bl.a. VMS och e-loggbok på fartyg i segmentet 12–15 meter, ökade krav på vägning av fångst, utveckling av IT-stöd för hantering av fångstintyg vid import, ökade krav på kontroll av motorstyrka samt utförligare analys av uppgifter från fisket och kontroll av fisket.

Tillsynsvägledning för länsstyrelsernas fisketillsyn

Havs- och vattenmyndigheten har under hösten deltagit i samordnings- och planeringsmöten för fisketillsyn arrangerade av Länsstyrelsen i Skåne respektive Västra Götaland. Vid dessa möten har representanter för kustbevakning, polis och länsstyrelsernas fisketillsyn diskuterat utvecklingsbehov och planerat gemensamma tillsynsinsatser.

5.3 Överträdelser

Utöver att prioritera överträdelseärenden utifrån dess betydelse för fiskets följsamhet mot reglerna har de viktigaste förebyggande åtgärderna varit regelförenkling samt kompetensutveckling för såväl näringen som Havs- och vattenmyndigheten. Enklare regler och god kunskap om bestämmelserna förväntas leda till färre överträdelser, såväl oavsiktliga som avsiktliga.

Arbetet med regelförenkling har bedrivits på både nationell och internationell nivå. Under mars 2011 antogs en genomförandeförordning till den nya kontrollförordningen av EU. Havs- och vattenmyndigheten har i arbetet med förordningen verkat för förenkling. När genomförandeförordningen trädde i kraft upphävdes ett flertal olika EU-förordningar. Det innebär i sig en förenkling eftersom regelverket blir mindre splittrat och lättare att överblicka. Havs- och vattenmyndigheten har påbörjat arbetet med att analysera vilket utrymme för förenklingar som genomförandeförordningen ger. Arbetet med att förenkla den nationella regleringen har fortsatt.

Kompetensutvecklingsarbetet har under perioden främst varit inriktat på införandet av elektronisk loggbok. Den löpande kontakten mellan fiskare och myndighetens personal (främst landningskontrollanter och Fisheries Monitoring Centre – FMC) bidrar också positivt till informationsöverföringen.

Havs- och vattenmyndigheten följer effekten av det förebyggande arbetet genom att följa en indikator för hur fisket följer bestämmelserna. Indikatorn för efterlevnaden är andel fartyg i flottan med mer än en administrativ sanktion under en tvåårsperiod. Målet är att andelen ska vara högst 5 % år 2011. Av tabellen framgår att målet är uppfyllt för år 2011. Utfallet av indikatorn bör tolkas restriktivt bl.a. för att inriktningen i kontrollarbetet varierar. Den riktade kontrollen kan leda till att det i större utsträckning är olika fartyg som omfattas av sanktioner än om inriktningen inte varierade.

Andel fartyg i flottan med upprepade administrativa sanktioner (2008–2010 från Fiskeriverkets årsredovisning)

År	Antal verksamma fartyg under respektive period	Antal med upprepade sanktioner	Andel med upprepade sanktioner (%)
2008	1 215	0	0
2009	1 191	26	2,2
2010	1 100	70	6,4
2011 (1 jan–30 juni)	826	11	1,3
2011 (1 juli–31 december)	1045	6	0,6

Effektiv hantering av överträdelseärenden

Havs- och vattenmyndigheten har under 2011 lagt ned större arbete på att vidareutveckla arbetet med handläggningen av administrativa sanktioner. Samtliga avvikelser som identifieras i den administrativa kontrollen och i fältkontrollen leder ännu inte till att ett överträdelseärende initieras. Detta beror på att en stor mängd av identifierade avvikelser är av mindre allvarlig art och att en prioritering således sker till förmån för allvarligare sådana. Vidare har Havs- och vattenmyndigheten inte kapacitet att hantera andra än allvarligare överträdelser.

Antalet misstänka brott som Havs- och vattenmyndigheten lämnat till Åklagarmyndigheten för åtalsprövning under andra halvåret 2011 uppgår till fyra och antalet överträdelser som lett till administrativa sanktioner uppgår till 58.

Av tabellen nedan framgår att antalet funna avvikelser och överträdelseärenden genom åren är flest inom den administrativa kontrollen (uppgifter i fiskeloggböcker och kustfiskejournaler). Det är naturligt då den administrativa kontrollen omfattar betydligt fler fiskeresor än fältkontrollen.

Tabell 5.3 Antalet funna avvikelser samt överträdelseärenden i olika kontrollformer. Fältkontrollen avser både Fiskeriverket och Havs-och vattenmyndighetens egna kontroller, samt Kustbevakningens och Länsstyrelsens i de fall PM om avvikelser inkommer till Havs- och vattenmyndigheten. (2008–2010 från Fiskeriverkets årsredovisning)

År	Kontrollform	Avvikelser	Ärenden
2008	Administrativ*	10 450	104
	Fältkontroll	255	24
2009	Administrativ	24 963	425
	Fältkontroll	202	204
2010	Administrativ	4 661	150
	Fältkontroll ***	177	146
2011 (1 jan–30 juni)	Administrativ	**	45
	Fältkontroll	30	23
2011 (31 juli–31 december)	Administrativ	**	58
	Fältkontroll	55	29

*från september 2008

** Det pågår arbete med ändringar i nuvarande uppföljningssystem och i rutinerna för avvikelshanteringen. Uppgiften om antalet identifierade avvikelser i den administrativa kontrollen föreligger därför inte för 2011.

*** Fiskeriverket redovisade 162 avvikelser respektive 156 ärenden i årsredovisningen för 2010. Detta förklaras av att PM redovisats som ärenden men sedan inte initierats utan skrivits av.

5.4 Tillgänglig fiskeristatistik

Havs- och vattenmyndigheten mäter effekten av arbetet med fiskeristatistik bl.a. genom att följa användningen av datalagret Fiskdammen. Målet är att fördubbla användningen av Havs- och vattenmyndighetens datalager

Fiskdammen baserat på användningen år 2008, dvs. en ökning till 5 400 frågor per år.

Datalagret Fiskdammen och det associerade datalager Fiskebanken är fortsatt under utveckling vilket resulterat i svårigheter att ta fram jämförbara uppgifter med tidigare år. Det har därför inte bedömts meningsfullt att nu närmare analysera utfallet av indikatorn. I den mån indikatorn för fiskeristatistik ska fortsätta att följas bör den således omarbetas. Under 2011 har ett flertal automatiska rapporter som skapats i Fiskdammen ersatt manuellt uppdaterade rapporter, de automatiska rapporterna är publicerade på Havs- och vattenmyndighetens officiella hemsida.

Havs- och vattenmyndigheten svarar för produktionen av officiell statistik. Under andra halvåret 2011 har 5 publikationer för saltsjöfiskets fångster getts ut i Havs- och vattenmyndigheten regi.

5.5 Tillsyn

Tillsynsvägledning enligt miljöbalken

Havs- och vattenmyndigheten ska, som tillsynsvägledande myndighet, ge stöd till länsstyrelsernas tillsynsvägledning till kommunerna. Myndigheten ska ge tillsynsvägledning i frågor som rör

1. vattenverksamhet enligt 11 kapitlet miljöbalken, med undantag för frågor som rör markavvattning
2. enskilda avlopp enligt 9 kapitlet miljöbalken
3. fiske och vattenbruk
4. miljökvalitetsnormer enligt 5 kapitlet miljöbalken
5. vattenskyddsområden enligt 7 kapitlet miljöbalken och
6. skydd av grundvatten

Ett särskilt fokus legat på att definiera arbetsuppgifterna och klargöra Havs- och vattenmyndighetens specifika uppdrag med tillsynsvägledning och annan vägledning. Bland annat har ansvarsfördelningen mellan Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket behövt utredas i vissa delar.

Vattenskyddsområden och grundvatten

När det gäller dricksvattenskydd har arbete utförts på vad som är ren »tillsynsvägledning« och vad som är mer av karaktär »vägledning«. Havs- och vattenmyndigheten har också deltagit i det nationella dricksvattennätverket samt vid seminarier och föreläsningar anordnade dels av Svenskt Vatten och dels av vattenmyndigheterna, Livsmedelsverket, Havs- och Vattenmyndigheten med flera i samverkan.

Miljökvalitetsnormer för vatten (MKN)

Under andra halvåret 2011 har Havs- och vattenmyndigheten också påbörjat arbetet med att utveckla den tillsynsvägledande rollen beträffande miljökvalitetsnormer för vatten.

Enskilda avlopp

Inom området små/enskilda avlopp har myndigheten diskuterat den otydliga gränsdragningen mellan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. I samarbete med länsstyrelsen i Västra Götalands län har Havs- och vattenmyndigheten arbetat med ett vägledande dokument om prövning av små avlopp i marina Natura 2000-områden. Myndigheten har vidare under året deltagit i arbetet med EU-standarder för avloppsanläggningar upp till 50 pe (personequivivalenter). Havs- och vattenmyndigheten har också lyft fram länsstyrelsernas tillsynsvägledande roll.

6. Övrig rapportering

6.1 Personalstruktur

Könsfördelningen på myndigheten är 51 % män och 49 % kvinnor, inom chefsgruppen är könsfördelningen 62 % män och 38 % kvinnor. Medelåldern bland män är 47 år och bland kvinnor 43 år.

Havs- och vattenmyndigheten hade 243 medarbetare varav 16 var tjänstlediga helt eller delvis vid utgången av 2011. Antalet tidsbegränsade anställningar har varit 17 stycken och antalet inhyrningar 19 stycken. Antalet årsarbetskrafter har uppgått till 213.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron på myndigheten stannade på en total om 1.6 %. Och fördelas enligt tabell 6.1

Tabell 6.1 Sjukfrånvaro fördelat på kön respektive åldersgrupp

	2011
Totalt	1,6 %
Kvinnor	2,1 %
Män	1,1 %
Åldersgrupp < 29 år	0,1 %
Åldersgrupp 30-49 år	0,7 %
Åldersgrupp >50 år	3,0 %
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) av totalt antal sjukdagar	38,8 %

6.2 Kompetensförsörjning

Begreppet kompetensförsörjning avser här Havs- och vattenmyndighetens förmåga att säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra myndighetens uppdrag samt att uppnå målen för verksamheten.

I regeringens kommittédirektiv för inrättandet av Havs- och vattenmyndigheten framgick fram vad denna ska ansvara för, samordna, verka för respektive medverka i. Det gäller omfattande uppgifter kring förvaltning, övervakning och nyttjande av havs- och sötvattensmiljöer, anknytande internationella uppgifter som rör EU och konventionsarbetet, planerings-, tillsyns- och kontrolluppgifter m.m.

Direktiven gav tillsammans med tidigare utredningsresultat och erfarenheter från liknande myndighetsbildningar vissa utgångspunkter för inrättandeutredningens arbete med att säkra rätt och tillräcklig kompetens för verksamheten.

Verksamheten definierades i fyra olika områden vilka sedan kom att bilda myndighetens sakavdelningar nämligen:

1. kunskapsförsörjning,
2. planering,
3. åtgärdsarbete,
4. kontroll och tillsyn.

De administrativa stödfunktionerna lades i främst tre enheter för ekonomi, personal och kommunikation, därtill inrättades en stab. Vissa myndighetsgemensamma funktioner, till exempel juridiskt stöd, systeminriktad och strategisk IT-verksamhet samt miljömålssamordning, placerades vart och ett inom en av sakavdelningarna.

Utifrån organisationsmodellen och myndighetens ansvarsområden identi-

fierade inrättandeutredningen tillsammans med den blivande ledningsgruppen ett antal kompetenser som myndigheten behöver för att fullgöra sitt uppdrag enligt beskrivningen ovan. Dessa befattningar bemannades i första steget med dem som erbjöds verksamhetsövergång från Fiskeriverket respektive Naturvårdsverket. I det andra steget påbörjade myndigheten efter sin start den 1 juli en extern rekrytering för de befattningar som fortfarande var vakanta. Av de 40-talet tjänster som utannonserades har ca hälften tillsatts under hösten.

Det betyder att myndigheten haft en viss underbemanning och det i sin tur en hög arbetsbelastning på personalen samt en hård prioritering av arbetsuppgifterna. I vissa fall har myndigheten tillfälligtvis lånat in personal från Naturvårdsverket och länsstyrelsen.

6.3 Intäkter av avgifter och annan avgiftsfinansierad verksamhet

Myndighetens avgiftsbelagda verksamhet redovisas i tabellen.

Avgiftsområden	Avgiftsintäkter		Kostnader		Resultat		Ackumulerat utfall
	Utfall	Budget	Utfall	Budget	Utfall	Budget	
1. Utredningar, förordningar, miljöbalksärenden	592	2 150	-579	-2 150	13	0	13
2. Fiskestödjande åtgärder m.m.	9 475	12 000	-9 470	-12 000	5	0	5
3. Uppdrag enligt MB	0	296	0	-296	0	0	0
Tjänsteexport, Swedmar avgifter	1 605	4 500	-1 601	-4 500	4	0	4
Summa	11 673	18 946	-11 650	-18 946	22	0	22

I resultaträkningens post »avgiftsfinansierad verksamhet« ingår även medel från vattendomar, intäkter enligt 4 § och övriga intäkter. Ovan redovisas övrig avgiftsfinansierad verksamhet.

Den 1 juli 2011 ändrades miljöbalken. Möjlighet att begära sakkunnigförordnanden, på verksamhetsutövers bekostnad, avlägsnades ur 22 kap. 6 § MB. HaV har därför inte erhållit uppdrag av miljödomstol i samma utsträckning som tidigare varit möjligt.

6.4 Fördelning av intäkter och kostnader enligt vald indelning av verksamheten

Fördelning av intäkter och kostnader redovisas i tabeller (se nästa sida).

RESULTATRÄKNING (tkr)**Kunskap**

	2011-07-01	2011-12-31
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag	46 059	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	9 483	
Intäkter av bidrag	2 150	
Finansiella intäkter	44	
Summa	57 736	
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-18 683	
Kostnader för lokaler	-5 446	
Övriga driftkostnader	-27 547	
Finansiella kostnader	-459	
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 731	
Summa	-57 866	
Verksamhetsutfall		-130
Uppbördsverksamhet		
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter, som inte disponeras av myndigheten	0	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	0	
Saldo	0	
Transfereringar		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	61 778	
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	0	
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	3 579	
Finansiella intäkter	1 607	
Finansiella kostnader	-151	
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	7 028	
Lämnade bidrag	-73 841	
Saldo	0	
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING		-130

RESULTATRÄKNING (tkr)**Planering**

	2011-07-01	2011-12-31
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag	14 129	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 603	
Intäkter av bidrag	358	
Finansiella intäkter	8	
Summa	16 097	
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-10 155	
Kostnader för lokaler	-1 462	
Övriga driftkostnader	-4 180	
Finansiella kostnader	-127	
Avskrivningar och nedskrivningar	-127	
Summa	-16 051	
Verksamhetsutfall		45
Uppbördsverksamhet		
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter, som inte disponeras av myndigheten	0	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	0	
Saldo	0	
Transfereringar		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	40	
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	0	
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	
Finansiella intäkter	0	
Finansiella kostnader	0	
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	0	
Lämnade bidrag	-40	
Saldo	0	
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING		45

RESULTATRÄKNING (tkr)**Åtgärd**

	2011-07-01	2011-12-31
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag	39 212	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 942	
Intäkter av bidrag	464	
Finansiella intäkter	18	
Summa	41 636	
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-15 378	
Kostnader för lokaler	-4 279	
Övriga driftkostnader	-21 094	
Finansiella kostnader	-329	
Avskrivningar och nedskrivningar	-541	
Summa	-41 621	
Verksamhetsutfall	15	
Uppbördsverksamhet		
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter, som inte disponeras av myndigheten	69	
Medel som tillförts statens budget från uppborndsverksamhet	0	
Saldo	69	
Transfereringar		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	212 008	
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	0	
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	9 421	
Finansiella intäkter	4 655	
Finansiella kostnader	-438	
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-11 770	
Lämnade bidrag	-213 876	
Saldo	0	
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	84	

RESULTATRÄKNING (tkr)**Tillsyn**

	2011-07-01	2011-12-31
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag	27 259	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	635	
Intäkter av bidrag	1 266	
Finansiella intäkte	31	
Summa	29 190	
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-19 675	
Kostnader för lokaler	-2 617	
Övriga driftkostnader	-4 214	
Finansiella kostnader	-229	
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 860	
Summa	-28 596	
Verksamhetsutfall	594	
Uppbördsverksamhet		
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter, som inte disponeras av myndigheten	322	
Medel som tillförts statens budget från uppborndsverksamhet	-322	
Saldo	0	
Transfereringar		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	0	
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	0	
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	0	
Finansiella intäkter	0	
Finansiella kostnader	0	
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	0	
Lämnade bidrag	0	
Saldo	0	
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	594	

Finansiell redovisning

Tilläggsupplysningar

Allmänt

Havs- och vattenmyndigheten använder den redovisningsmodell som framgår av de rekommendationer som finns i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Finansieringsgaranti

Delar av myndighetens verksamhet har enligt regeringsbeslut förts över till länsstyrelserna i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län. Finansieringen av den överförda verksamheten finns beskriven i resultatredovisningen under avsnitt 1.5.

Periodavgränsningsposter

För fakturaperiodiseringar tillämpas en beloppsgräns om 50 tkr.

Likviditetsflödet

Havs- och vattenmyndigheten tillämpar principen att in- och utbetalningar belastar räntekontot. Vid transfereringar och förbrukning av anslagen 1:2, 1:12 och 1:17 (utgiftsområde 23) belastas statens checkräkning (SCR) som inte är räntebärande.

Medel från vattendomar, fondredovisning m.m.

Havs- och vattenmyndigheten administrerar medel från vattendomar och beslut (villkorsmedel). Dessa medel används för transfereringar till olika externa bidragsmottagare, men också till Havs- och vattenmyndighetens egen verksamhet enligt regeringsbeslut.

De medel som använts i Havs- och vattenmyndighetens egen verksamhet har redovisats på intäkts- och kostnadskonton i resultaträkningens verksamhetsdel. Samtliga medel, inklusive avkastning och förvaltningskostnader, har redovisats i resultaträkningens transfereringsdel. Detta avser såväl Havs- och vattenmyndighetens egen verksamhet som bidrag till externa mottagare. Fakturerade avgifter enligt vattendomarna redovisas som kortfristig fordran och beloppen avsätts därefter till fond. Fonderna förvaltas av Kammarkollegiet och återfinns också som tillgångspost. Fonderna är värderade till bokfört värde. Fondernas marknadsvärde per den 31 december 2011 uppgick till 104 872 tkr.

Som fonder räknas; medel från vattendomar, villkorsmedel, foderavgiftsmedel samt medel avseende Dalälven. Medlen återfinns under rubriken »Fonder« i balansräkningen.

Värderingsprinciper för anläggningstillgångar

Avskrivningarna enligt plan grundas på anläggningarnas ursprungliga anskaffningsvärde och fördelas över den beräknade livslängden. Följande avskrivningsperioder tillämpas.

Avskrivningstid (år)	
IT - utrustning	3
Inventarier	5/10
Fartyg	15/20
Licensavgifter	3
Förbättringar på annans fastighet	återstående kontraktstid
Immateriella tillgångar	3

Undantag från EA-regler

I regleringsbrevet anges att Havs- och vattenmyndigheten inte skall finansiera investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten med lån i Riksgäldskontoret enligt kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188), till den del sådan verksamhet finansieras av EU-medel och fiskeavgiftsmedel.

Bidragsfinansierade projekt

Kvarstående över/underskott i avslutade helt eller delvis bidragsfinansierade projekt avräknas mot förvaltningsanslaget med undantag för bidragsintäkter som mottagits från Jordbruksverket. Dessa bidragsintäkter skall täcka de strukturstödsprojekt som avslutats i Fiskeriverket. Resultatet för dessa strukturstödsprojekt ingår i Fiskeriverkets utgående balans för kapitalförändring, som Havs- och vattenmyndigheten övertagit från Fiskeriverket.

Verksamhetens utfall

Verksamheten visar ett positivt utfall om 524 tkr. Havs- och vattenmyndigheten kommer att flytta till nya lokaler i april 2012. Verksamhetsutfallet har belastats med hyra för återstående hyrestid (till och med maj 2013) i nuvarande lokaler på Ekelundsgatan 1. Avsättningen uppgår till 7 685 tkr. Vidare har regeringen beslutat att verksamheten inom Utredningskontoren skall överföras till länsstyrelsen per 2012-01-01. Hyreskontrakten för Utredningskontoren har sagts upp före balansdagen och någon verksamhet kommer inte att bedrivas i lokalerna efter 2011-12-31. Avsättning för hyra av Utredningskontorens verksamhetslokaler för uppsägningstiden har belastat verksamhetsutfallet för Havs- och vattenmyndigheten med 512 tkr.

Havs- och vattenmyndigheten har fattat ett inriktningsbeslut att fartygsverksamheten vid myndigheten skall avvecklas. Som en del i detta beslut ingår att skrota myndighetens undersökningsfartyg U/F Argos. Fartyget är belagt med operationsförbud sedan februari 2011 till följd av konstaterad

förekomst av asbest på fartyget. I bokslutet 2011-12-31 har nedskrivning gjorts med 2 081 tkr varefter bokfört värde och bedömt nettoförsäljningsvärde för U/F Argos uppgår till 0 kronor.

Transfereringar

Transfereringarna avser huvudsakligen 1:2- och 1:12-medel samt utbetalning av medel från vattendoromar och 1:17 (utgiftsområde 23), fiskevårdsmedel.

De finansiella intäkterna under transfereringsavsnittet utgörs av avkastningen på fondmedel från vattendoromar som Havs- och vattenmyndigheten förmedlar till bidragsmottagare.

Bemyndiganden

Naturvårdsverket har under oktober månad uppmärksammat Havs- och vattenmyndigheten på att det finns tre vattenrelaterade projekt (avser medfinansiering av 3 LIFE+ projekt) som tidigare avsetts finansieras från anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur. Det är myndighetens bedömning att aktuella projekt framöver ska hanteras av Havs- och vattenmyndigheten och i stället finansieras från anslag 1:12. Havs- och vattenmyndigheten har, i skrivelse till Miljödepartementet 2011-11-21, informerat om att det inte är möjligt att inrymma dessa åtaganden inom befintlig bemyndiganderam.

För 2011 har bemyndiganderamen om 130 000 tkr överskridits med 19 268 tkr.

För 2011 uppgick anslaget 1:12 (ap.2 Havs- och vattenmiljöer) till 280 500 tkr. Åtgärder vidtogs för att uppnå ett anslagssparande per 2011-12-31. Vid utgången av 2011 kunde anslagssparandet fastställas till totalt 15 244 tkr. Därmed föreligger förutsättningar för att minska den ekonomiska risken av den överskridna bemyndiganderamen.

Årets kapitalförändring

Årets kapitalförändring består främst av valutakursdifferenser samt avgifts- och bidragsfinansierad verksamhet. Se även not 11.

Ersättningar och andra förmåner

<i>Generaldirektör</i>	<i>Belopp i tkr</i>
Lön	575
Skattepliktiga förmåner	79

Ledamot i insynsrådet för Statens jordbruksverk

Ledamot i insynsrådet för SMHI

Ledamöterna i Havs- och vattenmyndighetens insynsråd samt uppgift om övriga uppdrag.

Åsa Andersson	Inga övriga uppdrag
Lars Hjalmered	Ledamot i Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB Ledamot i Johanneberg Science Park AB
Sara Karlsson	Inga övriga uppdrag
Maria Losman	Styrelseordförande i Ecoplan AB

Kew Nordqvist	Ledamot i Gentekniknämnden Ledamot i Polisstyrelsen i Jönköpings län.
Henrik Svenberg	Sveriges Fiskares Service AB – ordförande/VD Swefisk AB (helägt av Svensk Fisk ek. för) – ordförande
Åsa Torstensson	Inga övriga uppdrag
Lars Tysklind	Ledamot i Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, HSAN Ledamot i Gentekniknämnden

Resultaträkning 2011

RESULTATRÄKNING 2011		
Belopp i tkr		2011
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag	not 1	126 559
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	not 2	13 662
Intäkter av bidrag	not 3	4 237
Finansiella intäkter	not 4	101
Summa		145 434
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	not 5	-63 891
Kostnader för lokaler		-13 805
Övriga driftkostnader	not 6	-57 035
Finansiella kostnader	not 7	-1 144
Avskrivningar och nedskrivningar	not 11	-8 260
Summa		-144 910
Verksamhetsutfall	not 10	524
Uppbördsverksamhet		
	not 8	
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten		391
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-322
Saldo		69
Transfereringar		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		273 825
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		13 001
Finansiella intäkter	not 17	6 262
Finansiella kostnader	not 17	-589
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	not 17	-4 742
Lämnade bidrag	not 9	-287 757
Saldo		0
Årets kapitalförändring	not 10	593

Balansräkning 2011

BALANSRÄKNING 2011		
Belopp i tkr	2011-12-31	
TILLGÅNGAR		
Immateriella anläggningstillgångar	not 11, 20	
Balanserade utgifter för utveckling		30 296
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		1 837
Materiella anläggningstillgångar	not 11, 20	
Förbättringsutgifter på annans fastighet		258
Maskiner, inventarier och installationer m.m.		48 250
Finansiella anläggningstillgångar	not 11	
Andra långfristiga fordringar		82 674
Fordringar		
Kundfordringar		1 285
Fordringar hos andra myndigheter	not 12	8 783
Övriga fordringar	not 13	5 583
Periodavgränsningsposter	not 14	
Förutbetalda kostnader		4 907
Upplupna bidragsintäkter		22 999
Övriga upplupna intäkter		356
Avräkning med statsverket	not 15	
Avräkning med statsverket		15 472
Kassa och bank		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		5 454
Summa tillgångar		228 154
KAPITAL OCH SKULDER		
Myndighetskapital		
Balanserad kapitalförändring	not 16	3 538
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	not 10	593
Fonder		
Fonder	not 17	94 555
Avsättningar		
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	not 18	310
Övriga avsättningar	not 19	8 536
Skulder m.m.		
Lån i Riksgäldskontoret	not 20	56 930
Skulder till andra myndigheter	not 21	4 915
Leverantörsskulder		9 463
Övriga skulder	not 22	5 397
Periodavgränsningsposter	not 23	
Upplupna kostnader		15 481
Oförbrukade bidrag		27 114
Övriga förutbetalda intäkter		1 323
Summa kapital och skulder		228 154

Anslagsredovisning

ANSLAGSREDOVISNING I TKR

Samtliga anslag är ramanslag

Anslag		Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regeringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskriddande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård									
20 01 002	Miljöövervakning m.m.	0	0	40 100	0	0	40 100	-35 308	4 792
003	Miljöövervakning m.m. – del till HaV	0	0	40 100	0	0	40 100	-35 308	4 792
20 01 012	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	0	0	283 500	0	0	283 500	-267 178	16 322
002	Havs- och vattenmiljöer	0	0	280 500	0	0	280 500	-265 256	15 244
003	Kompetensuppbyggnad	0	0	3 000	0	0	3 000	-1 922	1 078
20 01 017	Havs- och vattenmyndigheten	0	101 865	-7 000	0	0	94 865	-90 579	4 286
001		0	101 865	-7 000	0	0	94 865	-90 579	4 286
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel									
23 01 017	Fiskevård	0	0	7 710	0	0	7 710	-7 707	3
002	Fiskevård	0	0	7 710	0	0	7 710	-7 707	3
Summa anslag		0	101 865	324 310	0	0	426 175	-400 773	25 402

REDOVISNING MOT INKOMSTTITEL

Inkomsttitel	Benämning	Beräknat belopp	Inkomster	
2714	Sanktionsavgifter m.m.	250	322	
2552	Övrig offentligrättslig verksamhet	500	0	Se not 8

REDOVISNING MOT BESTÄLLNINGSBEMYNDIGANDEN UTGIFTSOMRÅDE 20

Anslag/ anslags- benämning	Tilldelade bemyndigande ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					
				2011-12-31	2012	2013	2014	2015-	
20 01 012 002	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	130 000	128 076	149 268	90 084	34 792	19 988	4 404	se not 24

I beloppet för 2012 ingår två LIFE+ projekt där fördelningen över åren ej är fastställd. Totalt 18 475 tkr (€ 2 073 016, balansdagkurs 30/12-11 8,9120)

FINANSIELLA VILLKOR

Anslag/anslagspost	Ändamål	Villkor högst	Utfall
20 01 012 002	Till länsstyrelserna för arbete enl. förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.	58 400	58 400
20 01 012 002	Till länsstyrelser som är vattenmyndigheter	8 500	8 500
20 01 012 002	Till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	7 500	7 500
20 01 012 002	Till Sveriges geologiska undersökning	3 000	3 000
20 01 017 001	Till Sveriges lantbruksuniversitet	3 000	0

ÖVRIGA VILLKOR

Låneram	75 000
Räntekontokredit	40 000

Anslagskredit	
20 01 012 002	0
20 01 012 003	0
20 01 017 001	6 112
23 01 017 002	0

Finansiella villkor enligt: Regeringsbeslut I:10 2011-06-30,
Regeringsbeslut I:8 2011-07-21, Regeringsbeslut I:3 2011-12-08,
Regeringsbeslut 5 2011-11-24

Noter

NOT 1 INTÄKTER AV ANSLAG (tkr)

	2011
1:17 Havs- och vattenmyndigheten	90 290
1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	
ap 2 Havs- och vattenmiljöer	34 060
ap 3 Kompetensuppbyggnad	1 922
1:2 Miljöövervakning	387
	126 659

NOT 2 INTÄKTER ENLIGT 4 § AVGIFTSFÖRORDNINGEN (tkr)

	2011
Intäkterna består av:	
Uthyrning av lokaler	89
Konsultuppdrag	514
Övrigt	98
Summa	701

Intäkterna, enligt 4 § avgiftsförordningen, kommer från verksamhet som är av tillfällig natur eller av mindre omfattning. Vid bedömning av vad som är av mindre omfattning sätts intäkterna i relation till de totala kostnaderna för myndighetens verksamhet. Intäkterna får inte överskrida 5 procent av kostnaderna.

För Havs- och vattenmyndighetens del uppgår andelen till 0,48 %.

Intäkter från övriga avgiftsområden	11 673
Medel från vattendomar	845
Övriga avgifter och andra ersättningar	443
Summa	12 961
Summa avgifter och andra ersättningar	13 662

NOT 3 INTÄKTER AV BIDRAG (tkr)

	2011
EU DCF 2011	1 288
EU	959
Arbetsmarknadsverket	474
EU Reseersättning	470
EU kontrollbidrag	454
Naturvårdsverket	236
Jordbruksverket	152
NV medfinansierar EFF	100
Nordiska Ministerrådet	87
SIDA	29
Trafikverket	3
Lst Norrbotten	-15
	4 237

NOT 4 FINANSIELLA INTÄKTER (tkr)

	2011
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	47
Realiserade kursvinster	54
	101

NOT 5 KOSTNADER FÖR PERSONAL (tkr)

	2011
Lönekostnader	41 442
Arbetsgivaravgifter, premier, pensioner	19 442
Övriga personalkostnader	3 027
Aktiverade utgifter för egentutvecklade tillgångar	-20
	0
Summa	63 891

NOT 6 DRIFTKOSTNADER (tkr)

	2011
Havs- och vattenmyndighetens driftkostnader består av:	
- kostnader för köpta tjänster	47 122
- kostnader för resor	3 535
- kostnader för telekommunikation och post	2 761
- materiel	2 891
- övriga kostnader	726
Summa	57 035

NOT 7 FINANSIELLA KOSTNADER (tkr)

	2011
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	603
Ränta räntekonto i Riksgäldskontoret	250
Realiserad kursförlust	255
Övriga finansiella kostnader	36
Summa	1 144

NOT 8 UPPBÖRDSVERKSAMHET (tkr)

	2011
Sanktionsavgifter	322
Dumpningsavgifter	0
	322
Periodisering offentligrättsliga avgifter	69
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	391

Inkomsttitel för dumpningsavgifter har angivits i ändring av regleringsbrevet för 2011 (2011-12-08). Upplupen intäkt 69 tkr finns motsvarande avgifterna.

NOT 9 LÄMNADE BIDRAG (tkr)

	2011
Bidrag till statliga myndigheter	275 904
Bidrag till statliga bolag	140
Bidrag till kommuner och övriga kommunala sektorn	1 569
Bidrag till landsting	533
Bidrag till övr länder och internationella organisationer	532
Bidrag till övr organisationer och ideella föreningar	6 166
Bidrag till privata företag	2 913
Summa	287 757

NOT 10 ANALYS AV ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (tkr)

Verksamhetsutfall	2011
Differensen mellan intäkter och kostnader i verksamheten består av: (före transfererings- och uppbördsverksamhet)	
Pågående strukturstödsprojekt, EG-delen	-100
Avgiftsfinansierad verksamhet	472
Bidragsverksamhet	152
Summa verksamhetsutfall	524
Uppbördsverksamhet	69
Transfereringsverksamhet	0
Årets kapitalförändring	593

NOT 11 ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR (tkr)**IMMATERIELLA TILLGÅNGAR**

Balanserade utgifter för utveckling	2011
Årets anskaffningar	31 520
Årets försäljning/utrangering, anskaffningsvärde	-
Årets avskrivningar	-1 224
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	-
Bokfört värde	30 296

Rättigheter och andra immateriella anl.

Årets anskaffningar	2 468
Årets försäljning/utrangering, anskaffningsvärde	-
Årets avskrivningar	-631
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	-
Bokfört värde	1 837

Summa immateriella tillgångar **32 133****MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR**

Förbättringsutgifter på annans fastighet	2011
Årets anskaffningar	825
Årets försäljning/utrangering, anskaffningsvärde	-
Årets avskrivningar	-567
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	-
Bokfört värde	258

Maskiner, inventarier, installationer mm **2011****Fartyg**

Årets anskaffningar	42 244
Årets försäljning/utrangering, anskaffningsvärde	-
Årets avskrivningar	-3 318
Årets nedskrivningar (avser U/F Argos)	-2 081
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	-
Summa	38 845

Maskiner, inventarier och installationer **2011**

Årets anskaffningar	11 843
Årets försäljning/utrangering, anskaffningsvärde	-
Årets avskrivningar	-439
Årets försäljning/utrangering, avskrivningar	-
Summa	11 404
Bokfört värde	48 249

Summa materiella anläggningstillgångar **80 640**

Finansering av anläggningstillgångar se not 20

NOT 11 ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR (tkr) forts.

Finansiella tillgångar

Havs- och vattenmyndigheten har tillgångar hos Kammarkollegiet. Dessa tillgångar avser fiskeavgifter beslutade enligt vattenlagen. Medlen redovisas både på tillgångssidan och på skuldsidan i balansräkningen. Beloppet återfinns därför också under »Fonder«. Beloppet inkluderar utdelningar och ränteintäkter.

Medlen hos Kammarkollegiet består av 25 fonder med olika placering i aktiekonsortium, räntekonsortium samt likviditetsförvaltning. Kammarkollegiet ansvarar för förvaltningen. Nedan angivna belopp är Kammarkollegiets bokförda värde. Fondernas marknadsvärde per 31 december 2011 uppgår till 105 mkr.

	2011
Kammarkollegiet	82 674

NOT 12 FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER (tkr)

	2011
Kundfordringar	5 423
Moms	3 360
Summa	8 783

NOT 13 ÖVRIGA FORDRINGAR (tkr)

	2011
Medel från vattendomar	5 280
Övriga fordringar	303
Summa	5 583

NOT 14 PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER (tkr)

	2011
Förutbetalda kostnader	
Förutbetalda hyror	2 148
Övriga förutbetalda kostnader	2 759
	4 907
Upplupna bidrag (pågående projekt)	
Upplupna bidragsintäkter myndigheter	154
Upplupna bidragsintäkter övriga	22 845
	22 999
Övriga upplupna intäkter	
Upplupna intäkter (pågående projekt) myndigheter	265
Upplupna intäkter (pågående projekt) övriga	23
Övriga upplupna intäkter uppbörd	69
	356

NOT 15 AVRÄKNING MED STATSVERKET (tkr)

	2011
Uppbörd	
<i>Ingående balans</i>	-6
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-322
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	329
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel (+)	0
Fordringar/Skulder avseende uppbörd	0
Anslag i icke räntebärande flöde	
<i>Ingående balans</i>	2 478
Redovisat mot anslag (+)	310 194
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-301 905
Fordringar/Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	10 767
Anslag i räntebärande flöde	
<i>Ingående balans</i>	5 328
Redovisat mot anslag (+)	90 579
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-94 865
Återbetalning av anslagsmedel (+)	0
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	1 042
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte ha redovisats mot anslag	
<i>Ingående balans</i>	3 952
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-289
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	3 663
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	
<i>Ingående balans</i>	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	830
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-302 406
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitel (+/-)	301 576
Saldo	0
UTGÅENDE BALANS	15 472

Ingående balanser i noten avser det som Havs- och vattenmyndigheten tagit över från Fiskeriverket.

Det finns en skillnad mellan posten Anslag i räntebärande flöde gentemot Anslagsredovisningen. Den består av Fiskeriverkets utgående balans, som uppgick till 5 328 tkr, vilken 2012 ska hanteras av Avvecklingsmyndigheten för Fiskeriverket, enligt Regleringsbrev för 2012.

NOT 16 BALANSERAD KAPITALFÖRÄNDRING (tkr)

	2011
IB Balanserad kapitalförändring	-7 742
Föregående års kapitalförändring enligt resultaträkningen	11 280
UB Balanserad kapitalförändring	3 538

Ingående balanserad kapitalförändring samt föregående års kapitalförändring enligt resultaträkningen, är poster som har tagits över från Fiskeriverket.

NOT 17 FONDREDOVISNING m.fl. (tkr)

Fond/konto I BR	6:5	6:6	Äldre	6:9	Untran- Lanforsen	Villkors- medel	Flottleder	TOTALT FONDER
IB 2011	35 680	6 713	3 990	2 725	24 419	15 921	365	89 813
Avsättning/upplösning	4 022	2 244	179	693	-2 246	-149	0	4 742
UB 31/12	39 702	8 956	4 169	3 418	22 173	15 772	365	94 555
Inkomna bidrag	4 042	8 692	151	0	0	871	0	13 756
Lämnade bidrag								
– till egen verksamhet	-428	0	-28	0	0	-389	0	-845 ¹⁾
– till externa	-1 568	-6 315	-140	0	-3 699	-2 120	0	-13 841
Finansiella intäkter	2 019	324	203	701	1 479	1 537	0	6 262
Finansiella kostnader	-43	-457	-7	-8	-26	-48	0	-589
Summa	4 022	2 244	179	693	-2 246	-149	0	4 742

¹⁾ Lämnade bidrag – till egen verksamhet

6:5	Övriga beslut	-428
Äldre	"	-28
Villkors.	Reg.beslut 1982-12-22	-7
	" 2001-10-18	-6
	" 2006-06-14	-1
	" 2011-05-26	-375
		<u>-845</u>

NOT 18 AVSÄTTNING TILL PENSIONER (tkr)

	2011
Ingående avsättning	485
Årets pensionskostnad	0
Årets pensionsutbetalningar	-175
Utgående avsättning	310

Avser delpensioner och särskild löneskatt.

Ingående avsättning avser personer med delpension, som omfattades av verksamhetsövergång från Fiskeriverket.

NOT 19 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR (tkr)

	2011
Avsättning kompetensutveckling	339
Avsättning utredningskontoren	512
Avsättning Ekelundsgatan 1	7 685
Utgående balans	8 536

Avsättning för kompetensutveckling 0,3% av bruttolönesumman per månad.

Syftet med avsättningen för utredningskontoren är att verksamheten överflyttas till länsstyrelsen från 1 januari 2012. Avsättningen avser kostnader för lokaler under återstående kontraktstid.

Syftet med avsättningen för lokalerna på Ekelundsgatan 1 är att Havs- och vattenmyndigheten flyttar till nya lokaler under våren 2012. Avsättningen avser kostnader för lokaler under perioden 1 maj 2012 till kontraktens slut. Vid tid för bokslutet finns inget kontrakt med ny hyresgäst i lokalerna.

NOT 20 SKULD TILL RIKSGÄLDSKONTORET (tkr)

Lån till anläggningstillgångar	2011
Ingående saldo	60 653
Nyupptagna lån	0
Under perioden amorterat	-3 723
Utgående saldo	56 930

Enligt regleringsbrevet för år 2011 disponerar Havs- och vattenmyndigheten en låneram på 75 000 tkr i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål.

Mot bakgrund av ovannämnda redovisas finansieringen av anläggningstillgångar på följande sätt:

	2011
Ingående lån (anskaffningsvärdet)	60 653
Direktamortering (avskrivning)	-3 723
Summa	56 930
Finansiering av anläggningstillgångar	80 641
Lån Riksgäldskontoret 2011-11-30	56 930
Nyinköp, avskrivning och nedskrivning 2011-12	-4 749
Pågående utvecklingsprojekt	15 785
Anl. ej lånefinansierade enl regleringsbrev (46%)	12 675
Summa	80 641

NOT 21 SKULDER TILL ANDRA MYNDIGHETER (tkr)

	2011
Leverantörsskulder	2 262
Moms	203
Avtalsförsäkringspremier	0
Arbetsgivaravgifter	2 451
Övriga skulder till andra myndigheter	0
Summa	4 915

NOT 22 ÖVRIGA SKULDER (tkr)

	2011
Personalens preliminärskatt	2 209
Övriga kortfristiga skulder	3 187
	5 397

NOT 23 PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER (tkr)

	2011
Upplupna kostnader	
Upplupna löner och arvoden	2 345
Upplupna semesterlöner	9 899
Upplupna kostnader, övrigt	3 237
	15 481
Oförbrukade bidrag (pågående projekt)	
Oförbrukade bidrag myndigheter	9 250
Oförbrukade bidrag övriga	17 865
	27 114
Förutbetalda intäkter	
Förutbetalda övriga intäkter (pågående projekt) myndigheter	1 068
Förutbetalda övriga intäkter (pågående projekt) övriga	254
Förutbetalda övriga intäkter uppbörd	0
	1 323

NOT 24 BEMYNDIGANDEN (tkr)

Anslag 1:12 ap2 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Naturvårdsverket har under oktober månad uppmärksammat Havs- och vattenmyndigheten på att det finns tre vattenrelaterade projekt (avser medfinansiering av 3 LIFE+ projekt) som tidigare avsetts finansieras från anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur. Det är myndighetens bedömning att aktuella projekt framöver ska hanteras av Havs- och vattenmyndigheten och i stället finansieras från anslag 1:12. Havs- och vattenmyndigheten har, i skrivelse till Miljödepartementet 2011-11-21, informerat om att det inte är möjligt att inrymma dessa åtaganden inom befintlig bemyndiganderam.

Eftersom bemyndigandet för anslag 1:12 redan var högt utnyttjat av Naturvårdsverket har detta medfört att bemyndiganderamen om 130 000 tkr överskridits med 19 268 tkr.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

2011-12-31

Låneram hos Riksgäldskontoret

Beviljad i regleringsbrev	75 000
Utnyttjad	56 930

Kontokredit hos Riksgäldskontoret

Beviljad i regleringsbrev	40 000
Utnyttjade	25 283

Räntekonto

Ränteintäkter	47
Räntekostnader	250

Avgiftsintäkter

Disponibla avgiftsintäkter, utfall	13 662
Disponibla avgiftsintäkter, budget i regleringsbrev	18 946
Ej disponibla avgiftsintäkter, utfall	322
Ej disponibla avgiftsintäkter, budget i regleringsbrev	750

Anslag – Utgående reservationer

Anslagssparande förvaltning	4 286
Anslagssparande sakanslag varav in-tecknade belopp	0 4 286

Bemyndiganden

Tilldelade bemyndiganden	130 000
varav gjorda åtaganden	149 268

Anslagskredit

Beviljad i regleringsbrev	6 112
Utnyttjad kredit	0

Årsarbetskrafter och medelantalet anställda under året

Årsarbetskrafter	213
Medelantalet anställda	225

Driftkostnad

Per årsarbetskraft	636

Kapitalförändring

Årets kapitalförändring	593
Balanserad kapitalförändring	3 538

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att brister avseende den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten föreligger på följande punkter.

Myndigheten har arbetat fram och beslutat om flera styrdokument avseende den interna styrningen och kontrollen. Om styrdokumenterna är tillräckliga och hur de efterlevs är ännu inte prövat. Att den interna styrning och kontrollen haft brister under det första halvåret kan exemplifieras av att bemyndiganderamen för åtgärdsanslaget överskridits.

Jag kan mot bakgrund av ovanstående inte med säkerhet uttala mig om att den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Göteborg 2012-02-21

Björn Risinger
Generaldirektör